



e-mail: xxi_asr@mail.uz



1-APREL
2021-YIL
13 (907)

web sayt: www.21asr.uz

@XXIasrofficial

ASR IJTIMOIIY-SIYOSIIY GAZETA



Виктор ОРБАН, Венгрия бош вазири:

Эътироф

– Давлатлар ўртасидаги ҳамкорликда пул ва иқтисод албатта муҳим ўрин тутади, аммо Венгрия учун қадимий маданият ҳам катта аҳамиятга эга. Биз ўз қадриятларини асрайдиган халқни ҳурмат қиламиз.

Биз Европада ўзгача ўринга эгамиз. Венгрия Европа халқлари учун қардош эмас, шу сабабли алоҳида келиб чиқишга эга давлатдир. Бизнинг маданиятимиз ва тарихимиз Шарқ билан боғлиқдир. Шунга монанд, ҳар бир венгер ўз илдини билишни истайди.

Биз учун Ўрта Осиёнинг ўрни жуда катта. Биз қардош халқлармиз.

XXI ASR
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академиясида сиёсий партиялар вакиллари, депутатлар ва ОАВ ходимлари учун ўқув семинарлари ташкил этилмоқда.

да қабул қилинган давлат дастурларида парламентимиз ва сиёсий партиялар фаолиятини тубдан такомиллаштиришга катта эътибор қаратиляпти.

Ҳаракатлар стратегияси асосида давлат ҳокимияти тизимида Олий Мажлиснинг ваколатини кенгайтириш,

Ўқувларда уқув ошади

Ўқувнинг учинчи куни сиёсий партиялар фаолиятини тартибга солишчи қонунлар ижроси юзасидан амалга оширилган ислохотларга тўхталинди. “Сиёсий партиялар тўғрисида”, “Сиёсий партияларни молиялаштириш тўғрисида”, “Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида”ги қонунлар ушбу йўналишдаги жараёнларни тартибга солишга хизмат қилиб келмоқда.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан ишлаб чиқилган Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича 2017–2021 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар стратегияси асоси-

сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш, соғлом рақобатни шакллантириш борасида қатор ўзгаришлар амалга оширилди. Ушбу янгиликлар самарасини 2019 йили парламент палаталари ва маҳаллий кенгашларга сайловларнинг янги форматда ташкил этилганида кўриш мумкин. Янги парламентимиз очиқ ва ошкоралик руҳида фаолият олиб бориб, одамларнинг муаммоларини имкон қадар ечиш, халқ ишончига киришга астойдил ҳаракат қилмоқда.

Семинарларда халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашлари депутатларининг ҳуқуқий мақоми юзасидан ҳам кенг муҳокама оlib борилди.

Сиёсий ўқувлар давом этмоқда.

Ўз мухбиримиз

Арзон, қулай ва тезкор!

Энди почтани кутиб ўтиришга ҳоҳлат йўқ.
Наشري тизинг электрон версиясига обуна бўлинг.
Бунинг учун телефонингизга

“Play Market”

ёки

“App Store” дан

“XXI asr”

иловасини юклаб олиб.

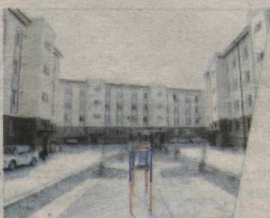
пул ўтказсангиз кифоя.



УШБУ СОНДА:

БАҒДОДА НИМА ГАПЛАР?

Бу тумандаги тажриба мамлакатимизда оммалашши зарур



3

САЙЁҲЛАРГА НИМАЛАР ЁҚМАЙДИ?

Ёхуд Ўзбекистонда туризмни янада ривожлантириш учун айрим камчиликларга барҳам бериш зарурлиги хусусида



6

АНДИЖОНДАГИ

“ЕТИМ” САНАТОРИЙ



8

ЎЗБЕК ТИЛИГА БОР БОЙЛИГИ

ва гузаллигини қайтарайлик



12

Муносабат

Нима дейсиз?

Улуғ ниятлар ижобат бўлади



Солижон МҮМИНОВ,
O'zLiDeP Наманган вилоят
кенгаши раиси,
Халқ депутатлари вилоят
кенгаши депутати

Бу йил Ватанимиз мустақиллигининг ўттиз йиллиги нишонланади. Тарихан қисқа, аммо моҳиятан буюк ўзгаришлар билан кечган шу давр мобайнида республикамиз суверен давлат сифатида жаҳонда ўз нуфузига эга бўлди.

Халқнинг турмуш фаровонлигини ошириш, мамлакатни ижтимоий-иқтисодий раванга топтириш борасида мисли кўрилмаган ишлар амалга оширилган. Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, айниқса, кейинги беш йилда Ўзбекистон тараққиётнинг янги босқичига чиқди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев раислигида ўтказилган навбатдаги видеоселектор йиғилишида "Обод қишлоқ" ва "Обод маҳалла" дастурлари доирасида жорий йилда амалга ошириладиган улкан ҳажмдаги бунёдкорлик ишлари белгилаб берилгани ислохотлар изчиллиги ва тадрижийлигидан дарак бериб турибди. Бу дастурлар юртимиз қишлоқ ва маҳаллалари ривожланмас экан, мамлакатнинг юксалиши суръатлари авж олишини тасаввур этиш қийин, деган гоё устига қурилгани билан аҳамиятлидир.

Очиқ мулоқот тарзидаги мажлисда давлатимиз раҳбари томонидан қатор ташаббуслар илгари сурилдики, ана шу жараён давомида қишлоқ ва маҳал-

лаларимизни тубдан обод қилишга мутлақо янгича қарашлар, инновацион ёндашувлар кўз ўнгимиздан ўтди.

Эътиборлиси, бундан буён "Обод қишлоқ" ва "Обод маҳалла" дастурларига қайси маҳалла ёки қишлоқ киришини маҳаллий кенгашлар белгиладиган бўлди. Туман ва шаҳар ҳокимининг иқтисод, қурилиш ва маҳалла масалалари бўйича ўринбосарлари зарур маблағлар ва амалга ошириладиган ишларни аниқ ҳисоб-китоб қилиб, маҳалла раиси билан бирга ҳудудий кенгашларда ҳимоя қилади.

Маҳаллий кенгашлар ҳар бир маҳалла кесимида ижтимоий соҳа, ичимлик суви, йўл-транспорт ва инфратузилма объектларининг манзилли дастурини тасдиқлайди. Қурилиш вазирилик, ҳокимликлар билан бирга уларнинг лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқишга маъсул бўлади. Шу тартиб асосида жорий йилги дастурга киритиладиган маҳалла ва қишлоқлар, уларда тадбиркорликни ри-

вожлантиришга оид масалалар барча туман ва шаҳар кенгашларида белгилаб олинди.

Бундан ташқари, Жаҳон банки ва Осие инфратузилмавий инвестициялар банки билан бирга, "Қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш" лойиҳаси доирасида Фарғона, Андижон, Наманган, Сирдарё ва Жиззах вилоятларидаги 21 та туман, 60 та қишлоқда 485 миллиард сўмлик лойиҳалар бошланади.

Қайд этиш жоизки, элимиз манфаатлари йўлидаги бу хайрли ишлар жорий йил 1 ноябргача тугалланиши қатъий белгилаб қўйилди. Ажратилган маблағлардан ўринли ва самарали фойдаланиш назорати кучайтирилади.

Хуллас, 2021 йил қишлоқ ва маҳаллаларимизни янада тараққий эттиришда муҳим давр бўлади. Юртдошларимиз ҳаёт тарзини, турмуш фаровонлигини юксалтириш сари гоё улуғвор ишлар амалга оширилиши кўзда тутилмоқда. Биз, маҳаллий кенгаш депутатлари ушбу эзгу мақсадлар рўёбини таъминлаш, белгиланган дастурлар ижроси тўла-тўкис ҳаётда ўз ифодасини топишига эришиш учун баҳоли қудрат ҳаракат қиламиз.

Дунёни ҳозир катта бир қишлоққа қийсласак бўлади. Интернет барча географик чегараларни йўққа чиқарди ҳисоби.

Ахборот ўз ўрнида энг хавфли қуролга айланди. Тўғри ва асосли маълумотлар қаторида сохталари ҳам урчиди. Масалан, бугун ижтимоий

топилгани ачинарли. Бу каби маслаҳатлар одамларга фойдадан кўра кўпроқ зарар етказди. Пиёз малҳами ҳали хамир учидан патир. Ижтимо-

ВАҲИМА ВИРУСДАН ЁМОН ёхуд пиёз билан боғлиқ сафсата хусусида мулоҳаза

тармоқларда ёлғон, тўқима хабарлар кўп. Замонавий ёшлар тилида айтганда, "фейк" лар бисёр. Ёмғирдан кейинги кўзикоринлар ҳам бунчаликмасдир-ов!?

Биргина коронавирус пандемияси билан боғлиқ ўтган бир йиллик воқеаларни эслайлик: одамларда ваҳима, қўрқув уйғотадиган қанчадан-қанча ёлғон, тўқима маълумотлар тарқалди. Вируснинг инсон соғлиғига таъсири ҳақида ҳам куракда турмайдиган гаплар тўқилди. Ҳали касаллик юқтирмай, ваҳимадан бир ёкли бўлганлар қанча. Камига, бу дардни тиббий муолажалару дори воситаларисиз ҳам зумда энгиш мумкинлигини тарғиб қилувчилар майдонга чиқди.

Масалан, бир киши COVID-19 ни оддий пиёз билан даволаш ҳақида йўриқнома ёзиб, малҳамни тайёрлаш тартибини батафсил тушунтирибди ўзича. Нима эмиш, 20 дақиқадан сўнг вирусдан батамом соғаярмишсиз. Бу сафсатага ишонганлар ҳам

ий тармоқларнинг бир йиллик архивини титкиласангиз, бу каби оламшумул тавсиялардан лоъ қоласиз. Қулишни ҳам, куйишни ҳам билмайсиз.

Бир неча ой олдин ўлим хафвини тўғдирадиган коронавируснинг янги штамми тарқалганини эшитдик. Ваҳима яна болалади. Ундай экан, бундай экан, каби мишмишлар кенг ёйилди. Модомики, маълумотлар шу соҳада ихтисослашган тиббиёт ҳам-жамияти томонидан тақдим қилинсагина, ишонарлидир. Расмий ахборотга тўйинмаган жойда эса ёлғонлар урчийверади.

Биз ҳар биримиз дунёнинг бошига тушган бу мусибатни энгиш учун ҳаракат қилмоғимиз, белгиланган талабларга, гигиеник қоидаларга қатъий риоя қилган ҳолда ўзимиз ва яқинларимизни асрашимиз лозим.

Малика АМИНЖОНОВА,
Алишер Навоий номидаги
Тошкент давлат
ўзбек тили ва адабиёти
университети талабаси

Фракция аъзолари ҳудудларда

Кластер ҳам, фермер ҳам ўзимизники ФАҚАТ ИККИ ЎРТАДА ШАФФОФ МУНОСАБАТ БЎЛСА БАС

O'zLiDeP Сурхондарё вилоят кенгаши вакиллари, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари Ботир Мардаев ҳамда Фахриддин Саматов Термиз туманидаги фермер хўжаликлари раислари ҳамда "Инденним кластер" МЧЖ вакили билан учрашди.

Тумандаги "Сардор Озод Сурхон" фермер хўжалиги очик дала ший-понида ўтган амалий учрашувда ҳозирда кластер тизими бўйича янги қонун ҳужжати устида ишланаётгани, мазкур қонун лойиҳасида фермерларнинг ҳам, тадбиркорнинг ҳам фикри, таклифлари инobatга олиниши муҳимлиги борасида сўз борди.

– Айни пайтда воҳада 32 та кластер фаолияти йўлга қўйилган, – дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, O'zLiDeP фракцияси аъзоси Ботир Мардаев.** – Улар асосан, ғаллачилик, пахтачилик, мевасабзавот ҳамда шолчилик каби йўналишларда фаолият юритмоқда. Бироқ ҳали фермер ва кластер вакили ўртаси-

даги муносабатларда айрим тушунмовчиликлар мавжуд. Уларни бартараф этиш, иккала томон билан муносабатларда шаффофликка эришиш, ҳам давлатнинг, ҳам тадбиркор ва фермернинг манфаатини ўзаро уйғун ҳолатда бўлишини таъминлаш учун ҳам кластерлар тўғрисидаги янги қонун лойиҳаси ишлаб чиқишига

эҳтиёж бор. Бугунги учрашувда иккала томоннинг ҳам ўринли мулоҳазалари, таклифларини тингладик. Билдирилган таклифлар қонун лойиҳасида акс этади, албатта.

– Кластер билан фермер хўжалиги ўртасида тузиладиган шартномада ҳар иккала томоннинг ҳам вазибалари, мажбурияти, ҳуқуқлари аниқ ва равшан белгилаб қўйилса, турли келишмовчиликка ҳожат қолмайди, – дейди **Термиз туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари**

кенгаши раиси Қаҳрамон Тўранов. – Кейин ҳар иккала томон ҳам бир-бирини қўллаб-қувватласагина, ҳосилдорлик ҳам юқори бўлади, ишлаб чиқариладиган маҳсулот ҳам сифатли бўлади. Ишнинг унуми кўринади. Акси бўлса, муаммоларга ўралашиб қолиш ҳеч гап эмас.

Учрашувдан сўнг депутатлар "Инденним кластер" МЧЖдаги янги қишлоқ хўжалиги техникаларини бориб кўришди. Кластер директори Олим Алимардонов бу техникаларнинг афзал-

ликлари ҳақида, яна кластер корхонаси 5 миллион АҚШ доллари миқдорига тенг бўлган қишлоқ хўжалиги техникалари сотиб олишни режалаштираётганини айтиб ўтди.

Дарвоқе, айни пайтда 16,30 га ер майдони бириктирилган кластер корхонаси 10 миллион АҚШ долларига тенг бўлган ипни, матони бўяш цехини ҳам ишга туширишни режа қилган.

O'zLiDeP Сурхондарё вилоят кенгаши матбуот хизмати

Бағдодда нима гаплар?

Бу тумандаги тажриба мамлакатимизда оммалашиши зарур

XXI ASR

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан амалга оширилаётган “Обод қишлоқ” ва “Обод маҳалла” дастурлари доирасида мамлакатимиз бўйлаб кенг кўламли қурилиш-ободонлаштириш, бунёдкорлик ишлари олиб борилмоқда.

Ушбу дастурлар доирасида қишлоқ аҳолисининг яшаш шароитини тубдан яхшилаш, қишлоқ қиёфасини замонавий мезонлар асосида қайта қуриш, аҳолини қийнаб келаётган газ, ичимлик суви ва электр тармоқларидаги муаммоларга барҳам бериш, ички йўллارни тартибга келтириш, жойларда бетартиб қурилган ва худуднинг умумий манзарасига ярашмайдиган тураржойларни бугунги меъморчилик талабларига мослаштириш, кўчаларни ободонлаштириш ва манзарали дарахт кўчатларини ўтказиш ишлари амалга оширилаётган.

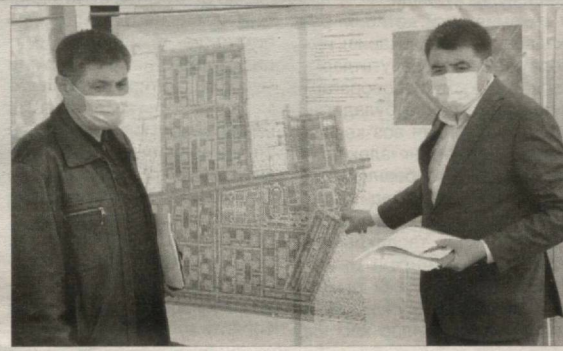
Давлатимиз раҳбари томонидан жорий йил 24 март куни ўтказилган видеоселектор йиғилиши айнан “Обод қишлоқ” дастури муҳкамаси ва галдаги муҳим вазифалар ижросига бағишланди. Унда Президентимиз Бағдод туманида амалга оширилаётган кенг кўламли бунёдкорлик ишларини намуна сифатида кўрсатиб, барча шаҳар туман



ҳокимларига Бағдод тажрибасини ўрганишни тавсия қилди. Албатта, бу эътибор бағдодликларнинг кўнгилларини тоғ каби юксалтирди. Бугун барчамиз бу даъватдан руҳланган ҳолда яратиш ва яшатиш, улкан бунёдкорлик ишлари билан машғулмиз.

Ҳозир туман марказидан 15 километр узоқда жойлашган “Мурувват” маҳалласи фуқаролар йиғини худудида 50 та кўп қаватли уй қурилишига киришилди. 19 та ихтисослашган тадбиркорлик субъектлари томонидан бунёдкорлик ишлари жадаллик билан олиб борилаяпти.

220 мингга яқин аҳоли истиқомат қилаётган туманимиз худудида йилдан йилга уй-жойга бўлган талаб ортиб бормоқда. Албатта, ушбу эҳтиёждан келиб чиққан ҳолда чўнтақбоп ва барча инфра-



тузилмага эга кўп квартираларни қуриш бугун кун тартибига чиқди. Таъкидлаш ўринлики, Бағдоддаги қурилишлар қишлоқ ҳўжалигида фойдаланиладиган ерлар ўрнида эмас, йиллар мобайнида бўш турган дашт худудида амалга ошириляпти.

Замонавий мавзеда янги

МФЙ биноси, қўшимча 440 ўринли мактаб, 150 ўринли болалар боғчаси, поликлиника, савдо мажмуаси, коворкинг маркази, спорт комплекси, маданият маркази, истироҳат боғи сингари ижтимоий соҳа объектлари қурилишида алоҳида эътибор қаратилмоқда. Электр энергияси,

табiiй газ, ичимлик ва оқова сув тармоқлари тортиш, ички йўллари қурилиши бўйича ҳам шаҳарсозлик меъморчилиги аънаналари асосида лойиҳа ҳужжатлари тайёрланди.

Шунингдек, аҳолини иш билан таъминлаш мақсадида “Мурувват” МФЙга ёндош худудда 14,3 гектар майдонда “Мустиқиллик” кичик саноат зонаси, 100 гектар ерда ҳар бири 10 сотихдан лимончиликка ихтисослашган иссиқхоналар барпо этиляпти. Бугунги кунгача 85 та иссиқхона битказилиб, худудда қуриб битказилган уйлارга кўчиб келган оилаларга ажратиб берилди.

Айни пайтга қадар 5 та кўп қаватли уйлар битказилиб, асосан “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари” ва “Ёшлар дафтари”га киритилган оилаларга ажратилди.

Бир сўз билан айтганда, туманимизда амалга оширилаётган улкан ҳажмдаги бунёдкорлик ишлари аҳоли кайфиятини кўтариб юборди. Тумандошларимиз бел боғлаб, туман ободлиги йўлида ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Албатта, бу жараёнларда О‘зЛиДеРдан сайланган маҳаллий Кенгаш депутатлари ҳам бир чеккада турганлари йўқ. Президентимиз ташаббуси билан амалга оширилаётган дастур барчани бирдамликка ва ҳамжиҳатликка чорлади.

Муҳаммадҷон ДЕҲҚОНОВ,
О‘зЛиДеР Бағдод туман кенгаши раиси, Халқ депутатлари Бағдод туман кенгаши депутати

Имконият

Спорт

Сифатли гугурт Қоракўлда ишлаб чиқарилади

XXI ASR

Бундан ўн йиллар илгари Қоракўлда биттагина қўшма корхона фаолият юритарди. Нима бўлди-ю, вақт ўтиб корхонанинг эшиклари тақа-тақ ёпилди. Асбоб-ускуналар эса талошга тушди. Корхона майдони қушлар ошёнига айланди. Бунга кимдир бепарво қўл силтади, кимдир ачинди.



лойиҳа амалга ошириладиган бўлди. Бунинг учун 17 миллиард 80 миллион сўм маблағ сарфланиб, 190 гектар ерга Павлония ва Калифорния кўчатлари экиш бошлаб юборилди. Ҳозирги кунга қадар 70 гектар майдонга гугуртбоп кўчат ўсимликлари экилди. Мутахассисларнинг фикрича, мазкур ўсимликларнинг ёғочидан энг сифатли гугурт маҳсулотлари ишлаб чиқариш мумкин экан. Бундай сифатли маҳсулотнинг харидори доимо топилади.

Ҳасан АРАБОВ,
О‘зЛиДеР Қоракўл туман кенгаши аппарат раҳбари

Узоққа бормаиллик: бундан бир-икки йил илгари Қоракўлда гугурт заводи ишга тушади деса, ҳеч ким ишонмасди. 2021 йилда “ВауҒоҳ” фермер хўжалиги томонидан бу

“O‘zLiDeP кубоги” учун

“2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили”да амалга оширишга оид Давлат дастурида Навқирон авлодни ҳар жиҳатдан баркамол этиб улғайтиришга қаратилган вазифалар ҳам ўрин олган.



Шундан келиб чиқиб, партиямиз “O‘zLiDeP кубоги” учун спорт ўйинларини ташкил қилмоқда. Хусусан, шу кунларда партия Тошкент шаҳар Кенгашининг ёшлар билан ишлаш бўлими сый-ҳаракати билан туманлараро футбол мусобақалари уюштириляпти.

Кунги кеча пойтахтимизнинг Яққасарой туманидаги

26-умумтаълим мактаби спорт майдонидида 6 та туманинг депутатлари ва ёшларидан иборат жамоалари куч синашди. Ушбу саралаш босқичида Миробод, Бектемир ва Яққасарой туманлари жамоалари рақибларини мағлубиятга учратиб, навбатдаги турда қатнашиш ҳуқуқини кўлга киритди.

Ўз мухбиримиз

КЕНГАШГА КОТИБИЯТ НИМА УЧУН КЕРАК?

Узбекистон Республикасининг "Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида"ги қонунига киритилган ўзгартишга кўра, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашлари фаолиятига ташкилий-техникавий ва бошқа жиҳатлардан хизмат кўрсатиш вазифаси ҳокимликлар девонидан кенгашлар котибиятлари зиммасига ўтказилди.

Бу ислохот халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашлари фаолиятини ҳокимликлар аппарати таъсиридан холи этди ва ноибларнинг давлат органлари фаолияти устидан таъсирчан депутатлик назорат ўрнатишига имкон берди. Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, вакиллик ҳокимияти ижро ҳокимиятидан ажралган ҳолда фаолият кўрсатиши гоёсини амалга ошириш учун мустақкам замин яратилди.

Вужудга келтирилган шарт-шароит, имкониятлардан келиб чиқиб, халқ депутатлари Самарқанд шаҳар кенгаши котибияти депутатлик корпуси олдиға кўйилган вазифалар ижроси бўйича самарали фаолият юритди.

Биринчидан, котибият томонидан кенгаш олдиға турган устувор вазифалар таъ-

лил қилиниб, депутатларнинг режа ва таклифлари мувофиқлаштирилди. Депутатлар бирлашмаси қошида маслаҳат кенгаши тузилди. Кенгашнинг иш режаси ва сессиялари кун тартибига киритиладиган ҳар бир ўзгариш ва қўшимча маслаҳат кенгаши томонидан кўриб чиқиши ва тасдиқлашни йўлга қўйилди.

Аҳамиятлиси, котибият режаларни қоғозга чиқариш, имзолатиш ҳамда депутатларга тарқатиш каби кўп овозгарчиликларга сабаб бўладиган иш услубларидан воз кечиш, барча ишларнинг электрон тарзда юритила бошланишида ташаббускор бўлди. Халқ депутатлари вилоят кенгаши томонидан тасдиқланган вазифалар, кенгаш раисига ҳамда юқори турувчи ташкилотлардан ижро учун қабул қилинган ҳужжатлар ҳам шу

тартибда умумлаштирилиб, масъулларга тезкорлик билан етказилмоқда.

Кенгаш томонидан кўриб чиқилаётган ҳужжатларни ҳуқуқий экспертизадан ўтказиш, котибият мутахассислари ҳамда депутатларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш ҳам кун тартибидаги муҳим масалалардан бири ҳисобланади. Халқ депутатлари шаҳар кенгаши раислари билан ҳамкорликда иш олиб бормоқда. Жумладан, ҳуқуқшунослар депутатлар, котибият мутахассислари иштирокида тизимли равишда семинар, давра суҳбатлари ўтказилмоқда.

Ҳозирда халқ депутатлари шаҳар кенгашида еттита доимий комиссия фаолият олиб бормоқда. Котибият зиммасига уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш ҳамда самарадорлигини янада ошириш вазифалари юкланган. Ҳар бир комиссия учун намунавий дастур ва йўриқномалар тайёрланиб, ишни шу асосда ташкил этишда амалий кўмак берилмоқда. Бундан ташқари, котибият доимий комиссияларга кўриб чиқиш учун тегишли масалаларни ҳам киритиб борапти.

моқда. Бундан ташқари, ижтимоий тармоқлар орқали рус ва ўзбек тилларида "Сессияга таклифингиз борми?" сарлавҳаси остида эълон бериш йўлга қўйилган. Бунда фуқаролар кенгашнинг Facebook ижтимоий тармоғидаги саҳифаси ва телеграм мессенжерига гуруҳи орқали сессияга таклиф киритиши ёки мурожаат йўллаши мумкин. Сессиянинг ижтимоий тармоқларда онлайн узатиб борилиши ҳам йўлга қўйилган.

Мухтасар айтганда, кенгаш котибияти депутатлар, доимий комиссиялар фаолиятини янада жонлантириш борасида тинимсиз изланмоқда. Кенгаш ва депутатлар фаолиятининг очик ва шаффофлигини таъминлаш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бироқ юқорида баён этилганлардан кенгаш фаолияти мукамал, бекаму кўст йўлга қўйилди, котибият ишидаги барча камчиликлар бартараф этилди, деган хулоса чиқмаслиги лозим. Тизимда амалга оширилиши лозим бўлган ишлар ҳали талайгина. Фаолиятни янада такомиллаштириш учун эса барча депутатлар, хусусан, фуқаролардан ҳам сиёсий фаоллик талаб қилинади.

Фармон ОЧИЛОВ,
Халқ депутатлари Самарқанд шаҳар кенгашидаги О'zLiDeP депутатлик гуруҳи аъзоси

Янги тизим

"Маҳаллабай" тизими асосида иш юритиш натижалари қандай бўляпти? Бандлиги таъминланган ёшларимиз "Ёшлар дафтари"дан чиқишга тайёрми? Улар ўз оилаларига даромад келтириш имкониятларини топа олишяптими?

Халқ депутатлари Беруний туман кенгашидаги О'zLiDeP депутатлик гуруҳи аъзоси Лола Хўжаниязова "Саркоп" овул фуқаролар йиғини худудида истиқомат қилаётган Барчиной Янгибоева хонадонида бўлиб, сайловчининг яшаш ва ишлаш шароити билан қизиқди.

Депутат билан суҳбат чоғида Барчиной ва онаси ўзига берилган амалий ёрдам учун туман ҳокимлиги, сектор раҳбари ҳамда ёшлар иттифоқи туман бўлимидан миннатдорлигини маълум қилишди. Яқин келажақда тикув цехи очиш нияти борлигини айтиб, бунинг учун имтиёзли кредит асосида

Қорақалпоғистон: бандлиги таъминланган ёшлар ва аёллар мамнун

тикув машиналари олишга кўмак сўради. Ушбу масала сектор раҳбари билан биргаликда ҳал этилди.

Бундан ташқари, "Саркоп" ОФЙдаги пандемия шароитида оилавий даромадидан айрилиб, анча қийин ҳолатга тушиб қолган аёллардан бири, икки нафар вояга етмаган фарзанднинг онаси Севара Аширова билан ҳам мулоқот ўтказилди. Севаранинг оилавий аҳволи аввалроқ фаоллар томонидан пухта ўрганилиб, унга тикув машинаси ҳамда минипеч берилган эди. Ҳозир С.Аширова ўзини-ўзи банд қилган.

– Шу мисолларнинг ўзиёқ "маҳаллабай" ишлаш тизимининг самарадорлигини кўрсатиб турибди, – дейди Халқ депутатлари Беруний туман кенгашидаги О'zLiDeP депутатлик гуруҳи ижрочи котиби Умрбек Жабборов.

Халқимиз, жумладан, хотин-қизлар турмуш

даражаси ва сифатини ошириш масаласи давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан айланганини Эллиққалъа туманидаги мутасаддилар ҳам амалий мисолларда намойиш этишяпти.

– Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан жорий этилган "Аёллар дафтари" хотин-қизлар муаммоларини аниқлаш ва бартараф этишда муҳим аҳамиятга эга бўлмоқда, – дейди О'zLiDeP



Эллиққалъа туман кенгаши аппарат раҳбари Дилбар Шарипова. – "Депутатлар маҳаллада – муаммолар ечими сари" лойиҳаси доирасида тумандаги "Темир дафтар" ва "Аёллар дафтари"га киритилган хотин-қизлар билан мулоқот қилиниб, уларнинг муаммо ва таклифлари тингланяпти.

"Аёллар дафтари"га киритилган "Кичик Гүлдирсин" МФЙда истиқомат қилувчи Матлуба Сатимбаева ва "Ақчакўл"

ОФЙда яшовчи Сабоҳат Худайкулова Халқ депутатлари Эллиққалъа туман кенгашидаги О'zLiDeP депутатлик гуруҳи аъзоси Жумабой Жаббаров ёрдами билан "Бўстон Мега-Текстиль" МЧЖга тикувчи бўлиб ишга жойлаштирилди.

Партия вакиллари ва депутатларнинг бу каби ўрганишлари жойларда давом этмоқда.

О'zLiDeP
Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши матбуот хизмати

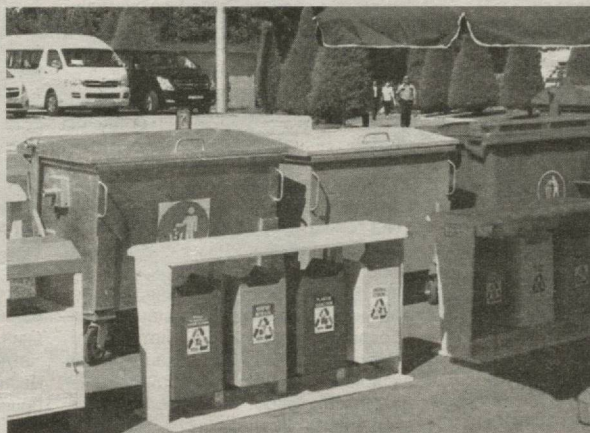
Чиқинди қутилари қачон ўрнатилади?

Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, биологик хилма-хилликни сақлаш, ер ости ва ер усти бойликларидан фойдаланишни тартибга солиш, қаттиқ ва маиший чиқиндиларни йиғиш ва қайта ишлаш каби масалалар ҳамisha долзарб.

Президентимизнинг 2020 йил 29 сентябрдаги “Маиший ва қурилиш чиқиндилари билан боғлиқ ишларни бошқариш тизимини янада такомиллаштириши чора-тадбирлари тўғрисида” ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 28 январдаги “Қурилиш чиқиндилари билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорлари ижросини таъминлашда депутатлик ва жамоатчилик назоратини ўрнатиш жуда муҳим, албатта. Шу боис Халқ депутатлари Жиззах вилоят кенгашидаги O'zLiDeP депутатлик гуруҳи томонидан мазкур ҳужжатларнинг вилоятдаги ижроси ўрганилиб, Аграр, сув хўжалиги масалалари ва экология доимий комиссиясининг навбатдаги йиғилиши муҳокамасига киритилди. Жиззах вилояти Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси бошлиғи ўринбосари Бунёд Эгамовнинг ахбороти ҳам тинланди.

Таъкидланганидек, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси инспекторлари томонидан ўтган йили жами 3 570 та ҳуқуқбузарлик ҳолати аниқланиб, 2,2 млрд. сўмлик маъмурий жарималар қўлланилган ва 1,9 млрд. сўм ундирилган. 2020 йил давомида компенсация тўловлари жами 2,9 млрд. сўмни ташкил этиб, шундан 2,7 млрд. сўм маблағлар ундирилган. Йил давомида 260,2 минг тонна чиқинди олиб чиқилиб, полигонларга жойлаштирилган.

Бироқ ҳар куннинг ўз ташиши, муаммоси бор, деганларидек, ўтган вақт давомида яна бир қанча чигал масалалар ҳам йиғилиб қолмоқда. Ишчи гуруҳ хулосалари шундан дарак бериб турибди. Масалан, баъзан бозорларда, кўчаларда чиқиндиларни тўғри келган ерга ташлаб кетаётган одамларга кўзингиз тўшиб, “Наҳотки етарлича чиқинди қутилари ўрнатиш имконияти бўлмаса”, деган ўй сизнинг ҳам хаёлингиздан кечиши табиий. Арзимасдек кўринган шу муаммо ҳам маҳаллий бюджет ҳисобидан ҳал этилиши лозим. Лекин ажратиладиган маблағларнинг молиялаштирилиши кечиктирилиши сабабли ободонлаштириш объектига 819 та, Халқ таълими бўлимларига қарашли мактабларга 1 093 та, Мактабгача таълим бўлимига қарашли МТМларга 501 та, Соғлиқни



сақлаш муассасаларига 335 та ва бозорларга 98 та чиқинди қутилари ўрнатилмасдан келинмоқда.

Айни пайтда юртимиз улкан қурилиш майдонини эслатади. Нафақат марказда, балки энг чекка ҳудудларда ҳам кенг қўламли бунёдкорлик ишлари олиб борилмоқда. Афсуски, қурилиш ташкилотлари кўп ҳолларда чиқиндиларни шартнома асосида полигонларга жойлаштирамасдан, ноқонуний тарзда сув бўйларига, дала-ларга олиб бериб ташламоқда. Ҳар бир туманда 5-10 тагача қурилиш ташкилоти фаолият юритишини ҳисобга олсак, муаммонинг миқёси яққол намоён бўлади.

Ўрганишлар давомида вилоятдаги тиббиёт чиқиндиларини белгиланган тартибда зарарсизлантириш ва қайта ишлаш учун замонавий технологик талабларга жавоб берувчи бирорта корхона мавжуд эмаслиги аниқланди. Тиббиёт чиқиндилари “MEGA ELSHODBEK GROUP” ва “Maxsus tibbiy utilizatsiya” МЧЖлар томонидан ташиб кетилмоқда. Лекин санитария-гигиена талабларига жавоб бермайдиган эски ташландиқ майдонда зарарсизлантирилмасдан тўпланмоқда ва сақланмоқда, иккиламчи хомашё сифатида бошқа тадбиркорларга сотилаётган ҳолатлар ҳам мавжуд.

Вилоятнинг чўл ҳудудларида дарахт кўкартириш осон эмас. Кимдир экиб, кўкартирган дарахтни ўйлаб-нетиб ўтирмай кесиб ташланаётган ҳолатлар эса кишини ўйга толдиради. Нима бундай кимсалар бугунги кунда атроф-муҳитга, табиатга, экологияга бўлаётган муносабатдан беҳабарми? Нимага ҳар куни мазкур ҳудудларда бўладиган мутасаддилар

бу ҳолатларга бефарқ қарашмоқда? Ахир, экология ва атроф-муҳитни асраш фақат шу соҳада меҳнат қиладиган одамларгагина эмас, балки биринчи навбатда шу ҳудудда яшаётган, далаларда меҳнат қиладиган фермерларнинг ўзига кўпроқ керак-ку!

Мутасаддиларнинг эътиборсизлиги оқибатида вилоят бўйича кўрсатилган санитар тозалаш хизматлари учун жорий йил март ойи ҳолатига 10,5 млрд. сўм дебитор қарздорлик юзага келган. Бугунги кунда вилоятда 93 та ҚФЙ ва МФЙ ҳудудларида аҳоли томонидан чиқарилган ҳар хил маиший қаттиқ чиқиндиларни белгиланмаган жойларга ташланиши натижасида 142 та ноқонуний чиқиндиҳоналар ҳосил бўлгани аниқланган, шундан 91 таси ҳанузгача бартараф қилинмаган.

Яна бир ташвишли ҳолат. Айдар-Арнасой кўллар тизимида биологик ресурслардан ноқонуний фойдаланиш ҳолатлари кўпаймоқда. Яъни, ўзбошимча фуқаролар (браконьерлар) томонидан электр қармоқлар билан балик овлаш ҳамда ҳайвонларни ноқонуний овлаш ҳолатлари ортмоқда.

O'zLiDeP депутатлик гуруҳи ташаббуси билан Халқ депутатлари вилоят кенгашидаги Аграр, сув хўжалиги масалалари ва экология доимий комиссияси йиғилишида муҳокама қилинган ушбу масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди. Амалга оширилган ишлар ва аниқланган камчиликлар юзасидан маълумотларни Халқ депутатлари Жиззах вилоят кенгашининг навбатдаги сессияси кун тартибига киритиш тавсия этилди.

Баҳром МИРЗАҚОБИЛОВ,
“XXI asr” мухбири

Андижон вилоятининг Улуғнор туманида кам таъминланган оилалар ва хориждан қайтиб келган фуқароларнинг бандлигини таъминлаш бўйича изчил ишлар олиб борилмоқда. Бунда “маҳаллабай” тизими асосида амалга оширилаётган чора-тадбирлар яхши самара берапти. Мазкур йўналишда давлат томонидан ажратилаётган маблағлар натижасида биргина Улуғнор туманида 404 нафар ишсизнинг бандлиги таъминланди. “Темир дафтар”га киритилган 80 нафар фуқарога томорқадан даромад топишга кўмаклашиш учун субсидия ҳисобидан енгил конструкцияли 40 та иссиқхона қуриб берилди...

Чораси бор, лекин...

Халқ депутатлари Улуғнор туман Кенгашидаги O'zLiDeP депутатлик гуруҳининг навбатдаги йиғилишида ана шундай маълумотлар келтирилди. Бандликка кўмаклашиш маркази туман бўлими томонидан жорий йилнинг айна кунига қадар амалга оширилган ишлар юзасидан тинланган ҳисоботда бошқа рақамлар ҳам баён этилди.

– Ишсиз фуқароларни моддий қўллаб-қувватлаш мақсадидаги ўрганишларимиз давомида жами 325 кишининг рўйхати шакллантирилди, – дейди мазкур марказ мутасаддиси О. Авазбекова. – Уларга белгиланган тартибда ишсизлик нафақаси тайинлаш ва тўлаб бериш режалаштирилди. Бундан ташқари, аҳолини талаб юқори бўлган касбларга ўргатиб, кейин ишга жойлаштириш мақсадида ташкил этилган Оқтом маҳалласидаги ўқув марказида 371 нафар фуқаро 15 хил хунарга ўқитилмоқда. Таъкидлаш жоизки, туманда 2021 йилда янги иш ўринларини ташкил этиш бўйича давлат буюртмасига мувофиқ 2 минг 204 та янги иш жойи очилиш кўзда тутилган.

Йиғилиш якунида ҳар бир депутат ўз сайлов округи ҳудудида ишсизлик бўйича мавжуд муаммога ечими юзасидан тегишли ташкилотларга сўров юбориш, бандлик йўналишида олиб борилаётган ислохотларни сайловчилар ўртасида тарғиб қилиш масалалари юзасидан мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликни янада

муштаҳкамлаш бўйича йўл харитаси ишлаб чиқилди.

Халқ депутатлари Андижон туман кенгашига партиямиздан сайланган депутатлар эса ёшларга ер майдонлари ажратилиши билан боғлиқ жараёнларни ҳам назоратга олган. Жумладан, O'zLiDeP Андижон туман кенгаши Ёшлар қаноти гуруҳи ташаббуси билан “Курама” фермер хўжалигида амалий семинар ташкил этилди. “Ёшларга ер ажратишда адолатни таъминлаш борасида жамоатчилик назоратини ўрнатиш зарур” мавзусида ўтказилган мазкур тадбирда фермер хўжалиги ерларига туташ маҳаллада истиқомат қиладиган 30 ёшгача бўлган йигит-қизнинг қизиқишлари алоҳида ўрганилди.

– Бугунги семинарда қатнашган ёшларнинг шижоати, орзу-ниятлари жуда катта, – дейди Халқ депутатлари туман кенгаши депутати Н. Маликов. – Уларнинг фермерлик, томорқачилик борасидаги иштиқлари бандан. Ишсизлик муаммоси долзарб бўлиб турган айна вақтда давлатимиз томонидан бундай эзгу ташаббуснинг илгари сурилгани, яъни ёшларга ер майдонларининг ажратилаётгани муаммони самарали бартараф этилишига хизмат қилади.

Тадбир давомида 26 нафар ёшга ушбу фермер хўжалиги майдонидан 10 сотихдан ер ажратиб берилди.

Гавҳарой
АБДУВОСИТОВА,
Зарифжон АБДУЛЛАЕВ.



САЙЁҲЛАРГА Ёхуд Ўзбекистонда айрим камчиликларга барҳам

МАҚСАД – ҚИЛДАН ҚИЙИҚ ҚИДИРИШ ЭМАС

Ўзбекистонда сайёҳлик қай даражада ривожланганини билишга уриниб кўрайлик. Юртимизни туризм бизнесининг чўққиларига кўтарилган Франция (2019 йили бу мамлакатга 90,6 млн. сайёҳ келган), Испания (83,9 млн.) ёхуд АҚШ (79 млн.) билан солиштириш фикридан йироқмиз. Тарихий, иқтисодий ва бошқа омиллар жиҳатидан бизга ўхшашроқ бўлган давлатларни мезон сифатида олганимиз дуруст.

Грузиянинг аҳолиси 3,7 млн. га тенг. 2019 йили бу ўлкага 9,8 млн. сайёҳ келган. Эътибор беринг: 1 фуқарога қарийб 3 сайёҳ тўғри келяпти. Бу – жаҳон миқёсида олганда ҳам мисли қўрилмаган муваффақият. Қозоғистон 18 млн.лик нуфусга эга. Икки йил бурун ушбу давлатда 8,2 млн. хорижлик меҳмон бўлган. 34 млн. аҳоли яшовчи Ўзбекистонга эса бурноғи йили 6,7 млн. ажнабий қадам қўйган эди. 2015 йилда Ватанимизга 2 млн. га яқин сайёҳ келганини инобатга олсак, бу – аъло кўрсаткич. Халқи 3,5 миллионлик Молдавияга тилга олинган даврда 376 минг чет эллик келиб-кетгани ҳам бу борада ортада эмаслигимиздан дарак беради ва айни чоғда мазкур рақамлар кейинги 4-5 йил давомида соҳада амалга оширилган ислохотлар бесамар кетмаганини кўрсатади. Лекин хорижлик мутахассислар ҳам доимо эътироф қилувчи салоҳиятимизга нисбатан олганда мазкур кўрсаткич кам. Зиёратгоҳларимиз, ёдгорликларимиз, табиий кўриқхоналаримиз, хунармандчилигимиз, урф-одатларимиз, миллий таомларимиз ва бошқа бетакрор бойликларимиз юқорида пешқадамлар сифатида тилга олинган давлатларникидан кўп бўлса кўпки, оз эмас. Чунончи, Самарқанд, Бухоро, Хива азалдан маълуму машҳур. Шундай экан, нега лоақал аҳолисимизнинг ярмига тенг келадиган туристлар келишига эриша олмаямиз?

Бу саволга жавоб топиш учун мазкур масалада ўзимизни ўзгалар билан чоғиштириб, жўяли фикрлар билдира оладиган, кўпни кўрган жаҳонгашта юртдошимиз билан суҳбатлашдик.

Антон ЗАХАРЕВИЧ – тадбиркор, машҳур либросер бренди асосчиси. Саёҳат – жону дили. Австрия, Буюк Британия, Малайзия, Россия, Туркия, Таиланд, Хитой, Чехия, Франция – жами элликдан зиёд мамлакатда бўлган. Ўзбекистонни кўп бора кезиб чиққан. “Айримлар топган пулига машина ё дала ҳовли олади, қимматбахо буюмлар тўплайди. Мен эса саёҳат қиламан”, дейди у. Эъти-

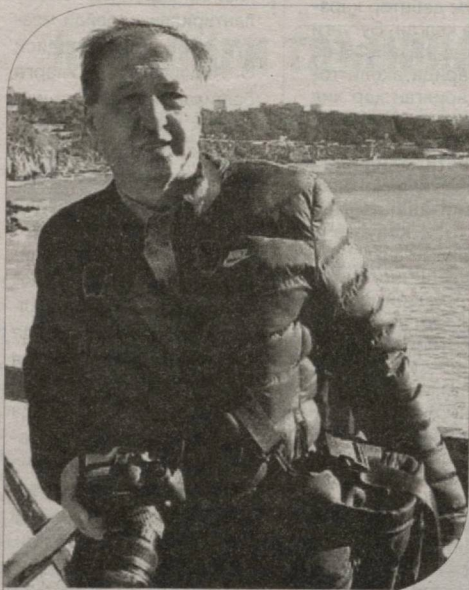
борлиси, суҳбатдошимиз туристик фирмалар орқали эмас, мустақил саёҳат қилади. Демак, чет элларда ўзи истаган жойларда яшаб, ўзи истаган манзилларни кезади.

Тажрибали саёҳатчининг мулоҳазалари, таклифларини ўрганиш, шу асосда юртимиздаги туризмга тааллуқли айрим тартиб-таомилларга ўзгаришлар киритиш, тизимни янада такомиллаштириш мумкин. Зеро, у қилдан қийиқ ахтаришни одат қилган, дунёга фақат қора кўзойнак орқали бокувчи одамлар тоифасидан эмас. Мамлакатимизда сайёҳлик гуллаб-яшнашини астойдил орзу қилади. Шу мақсадда сайёҳликка оид “СакВОЯЖ” журналини чиқараётир. Ижтимоий тармоқларда юртимизга чорловчи гуруҳ ташкил қилган.

Юрткезар элдошимизнинг мулоҳазаларини эътиборингизга ҳавола қилаймиз.

“...ЎЗБЕКИСТОН ТЎҒРИСИДА ЛАВҲА НАМОЙИШ ҚИЛИНГАНИНИ ЭСЛОЛМАЙМАН”

Жаҳонда транспорт инфратузилмаси кенгайиб, такомиллашиб боргани сайин сайёҳлик ҳам ривожланиб, доимий истемолчиларига эга оммабоп маҳсулот тусини оляпти. Кимдир



денгиз яқинида ҳордиқ чиқаришни хушлайди. Бошқаларни эса тарихий қадамжолар, мейморий ёдгорликлар ёки табиий кўриқхоналар қизиқтиради. Ўзига хос урф-одатларни, халқнинг яшаш тарзини ўз кўзи билан кўриши истагида сафарга отланувчилар ҳам бисёр.

Буюк ипак йўлида жойлашган Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларида зиёрат туризми жуда яхши ривожланган. Бироқ иқлимнинг ўзига

хосликлари, яъни ёз чилласидаги жазирама, бир неча ой давом этувчи аёзли, ёгин-сочинли кунлар ҳамда меҳмонхоналарнинг етарли эмаслиги (айниқса, Хоразмда) сайёҳлар оқимини янада кўпайтиришга бироз халал берапти. Иқлимни хоҳишимизга мослаб ўзгаришлар киритиш. Росмана денгиз ё уммонни яратолмаймиз. Бироқ қолган масалаларнинг ҳал қилиниши ўзимизга боғлиқ. Таиланд ёз ойларида ҳаммом бугҳнасидек дим, нам ва иссиқ бўлади, одамнинг мазаси қочади. Лекин шу мавсумда ҳам отеллар лиқ тўла – бўш хона топиш амри маҳол.

Талай обидаларимизга сайёҳларни жалб эта олмаямиз. Масалан, Сурхондарё вилоятида буддавийлик динига оид жуда кўхна ёдгорликлар, Шерободдаги Зараустой, Кампиртепадаги порт-шаҳар – Оксияна Искандарияси аксарият сайёҳлар эътиборидан четда. Инжил, Таврот ва Қуръонда номи зикр этилган Зулиқфл (яхудий қавмига юборилган пайгамбар) мақбараси жойлашган Пайгамбар ороли ҳам ана шу вилоятдадир. Бошқа ҳудудларимизда ҳам оламга кўз-кўз қилгулик турфа масканлар бор. Уларни танитиш учун нима қилиш лозим? Самарадорлиги синовдан ўтган услубни қўллаш, яъни бевоқиф ва билвосита рекламага зўр бериш керак.

“Ўзэкспомарказ” да ўтказилган туристик кўргазмалардан бирида Беларусь тенди вакиллари билан гаплашиб қолдим. Поштахтимиз уларга гоёт манзур бўлибди. Лекин меҳмонларнинг айтишича, уларга маълум хорижий сайёҳлик фирмаларининг ҳеч бири миждасларга Ўзбекистонга боришни таклиф қилмаяпти. Компаниялар Туркия, Таиланд, Грузия, Малайзия ва бошқа ўлкаларга сайру саёҳат уюштиряпти. Хилма-хил туристик пакетларни тақдим қилишяпти.

Аҳволни ўнглаш учун Туркия тажрибасига диққат қилиш жоиз. Бу мамлакатдаги соҳа масъуллари қиш ойларида – сайёҳлар оқими деярли тўхтаган, иш камайган пайтда бутун дунёдан тур-операторларни таклиф қиладилар. Уларни меҳмонхоналар, курортлар, экскурсия йўналишлари билан бирма-бир таништирадилар. Отеллар бўшаб ётгани сабабли фирмалар вакиллари бепул жойлаштирилади, овқатланиш, транспорт хизмати бўйича ҳам катта имтиёзлар берилади. Пировардида ишбилармонлар ўз ватанига аниқ режалар, лойиҳалар, янги гоёлар билан қайтадилар.

Ўнлаб авиакомпаниялар самолётларида парвоз қилганман. Лекин бирор ҳаво кемасида Ўзбекистон ҳақида лавҳа намоийш қилинганини эслолмайман. Нафақат транспортда, балки ўзга давлатлар оммавий ахборот воситаларида, кўчаларидаги баннерлар, панноларда юртимиз ҳақидаги маълумотлар доимий берилишига ҳаракат қилишимиз зарур.

Бир қанча давлатлар шаршара ва кўллари, горлари, дарахтзору ўрмонлари, даралари, қисқаси, геологик, ботаник жиҳатдан ноёб масканлари билан тилга тушган. Бундай жойларнинг афзаллиги шундаки, уларни саёҳатбоп қилиш учун йирик маблағ

талаб қилинмайди. АҚШдаги Йеллоустоун кўриқхонасига ҳар йили 5 млн. дан ортиқ турист келади. Хитойнинг жануби-шарқидида жойлашган Тяньмень тоғи ҳам сайёҳлар кўплиги жиҳатидан ундан қолишмайди. Шукрки, табиат бизни бу жиҳатдан қисмаган. Зомин ва Китобдаги кўриқхоналар, Омонкўтон дарахтзорлари, Тахтикорача, Қамчиқ довлонлари, Оқтошдаги тоғ ўрмони, Чотқолдаги арчазорлар, Осиёдаги энг чуқур ғор – Бойбулоқ, Шоҳимардондаги Мовий кўл, Қизилқумдаги “харсанглар ўрмони” (ғалати шаклларга эга тошлар қандай вужудга келганини олимлар ҳанузгача аниқла олмайди), Нурота тизмалари... Рўйхатни яна узоқ давом эттириш мумкин. Ўзбекистонда форларнинг ўзи 400 га яқин. Ҳар бири ўзига хос мўъжаз дунё. Четдан биров келиб ажиб масканларимизни реклама қилиб бермайди. Бу иш билан ўзимиз жиддий шуғулланишимиз керак.

ШОППИНГ ВА ПОЛИЗГА ЭКСКУРСИЯ

Сайёҳлар кўп келадиган шаҳарларимизда фестиваллар, сайиллар, томошалар ўтказилади. Очиғи, айримлари ҳисобот учунгина, номига уюштирилади. Тадбир режага киритилган, юқори идора қарор чиқарган, белгиланган вазифани бажариб, зиммадаги юқдан тезроқ халос бўлиш керак... Шу боис бундай ҳўжақўрсин йиғинлар меҳмонларда қизиқиш уйғотмайди. Бунинг ўрнига, мисол учун, токзор ё қовун полизига экскурсия ташкил қилиш беҳроқ. Мевани ўз қўли билан узиб, чайла ё шийпонда ейиш, таржимон орқали бўлса-да, чинакам деҳқон, боғбон билан сўзлашишнинг гашти бошқача.

Сайёҳларга хизмат яхши йўлга қўйилган мамлакатларда тунда ҳам ҳаёт қайнайди. Бозорларимиз, турли хизматлар кўрсатувчи объектларимиз кечаси ҳам ишлашига эришишимиз даркор.

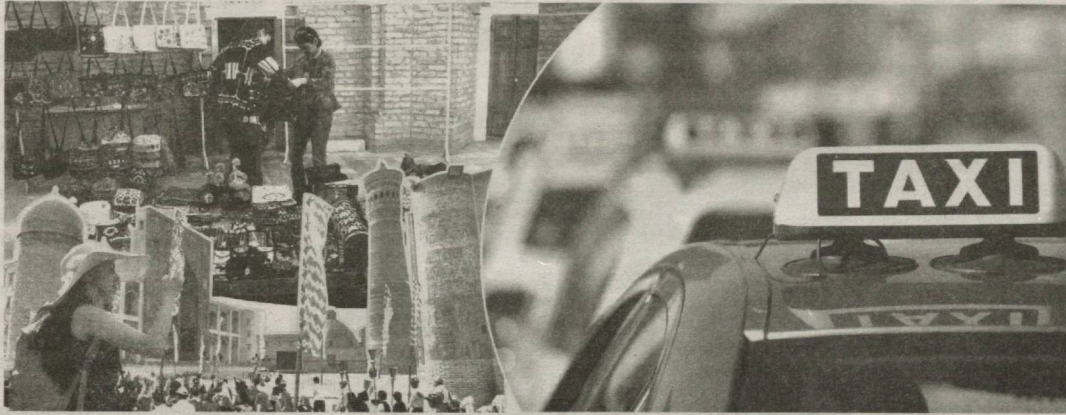
Ўз минглаб одамлар хорижга “шоппинг” – кундалик эҳтиёжлари ҳамда уйни безатиш учун зарур кийим-кечак, электр жиҳозлар, гулам ва ҳоказолар харид қилиш учун бориши сир эмас. Биз ҳам сифатли, энг муҳими, арзон буюмлар билан савдо қилувчи улкан мажмуаларни ишга туширсак, ёмон бўлмасди.

ТАКСИЧИМИ, ТОВЛАМАЧИМИ?

Мамлакат ҳақидаги илк таассурот хотирада ўчмас из қолдиради. Бунинг ҳисобга олган ҳолда кўпгина нуқсонларга барҳам беришимиз зарур. Хусусан, боғхона ва паспорт назоратидан ўтгандан сўнг, сайёҳ яхши йўлга қўйилмаган транспорт хизмати билан рўбарў бўлади. Автобуслар, йўналишли таксилар сийрак. Аэропорт, вокзалларимизда миждоқ пойлаётган норасмий киракаш-таксичилар эса калласига келган нархни айтади. Чи-

НИМАЛАР ЁҚМАЙДИ?

Түризмни янада ривожлантириш учун бериш зарурлиги хусусида



ройли муомала қилсалар кошки эди. Кўпчилиги кўрс, сурбет. Туристга хира пашадек ёпишадилар, чет тилини билмаганидан оғзига келганини жавраб, кўярда-қўймай, мажбурлагандек машинага ўтқизмоқчи бўладилар. Уларнинг афт-ангори, хатти-ҳаракатини кўрган меҳмон хаёлига “булар мени чеккароққа олиб чиқиб, тунаб кетишмаса бўлгани” сингари нохуш ўйлар келиши табиий. Русларнинг кўча тилида бундай киракашлар “бомбила” дейилиши бежиз эмас. Кўп автомобиллар салони тоза эмас, нохуш ҳидлар анқийди. Турган гапки, сайёҳларнинг таниш-билишлари, яқинлари шу сингари дилхираликлардан ижтимоий тармоқлар, телефон орқали бир зумда хабардор бўладилар. Оқибатда юртимизга келишни истовчилар камаяди.

Менимча, Марказий Осиёда суллоҳ таксичилар билан фақат Қозғистонгина қатъий курашяпти. Мазкур давлатнинг маъмурий ҳуқуқбузарликлар кодексига кўра жамоат жойларида шилқимлик қилганларга 5 суткагача қомоқ жазоси тайинланади. Муҳими, қандай қозғозда қилиб кетмаган – ҳеч ким сизга хиралик қилмайди.

Яқинда навбатдаги хориж сафаридан қайтдим. Ҳар доимгидек пойтахтимиз халқоро аэропорти худудидан чиқишда йўловчилардан кўра таксичилар кўп. Бир киракаш бор хунарни ишга солиб, мени аврай бошлади. “Хамид Олимжон” метросигача 80 минг сўм сўради. “Биродар, мен ўзбекистонликман” дедим. “Унақада 50 минг берақолинг”, дейди. Тортишиб ўтирмай, “Милениум такси” фирмасига бюртма бердим. 14 минг сўмга уйимга элтиб қўйди. Бир япон туристи ярим километр масофа учун 50 евро ундиришганини аччиқлибди сўзлаб берганди. Савдо, хизмат кўрсатиш соҳаларида ишловчи айрим ҳамюртларимиз ҳам турли йўллар билан сайёҳни чув туширишга ҳаракат қилади. Шу каби салбий ҳолатлар Lonely Planet, Wikitravel каби сайёҳлик йўл кўрсаткичларида, ижтимоий тармоқларда акс садо берапти. Бир сайёҳ “улар таксичи эмас, қаллоблар” дебди. Тўппа-тўғри. Шуларнинг касрига туризмни ривожлантиришга йўналтирилган айрим чора-тадбирларимиз қўйилган натижани бермаяпти.

Мен текинга ҳам Покистонга боришни истамайман. Бир танишимни саррофлар алдади. Шунингдек,

аллақайси меҳмонхона прейскурантида хонада бир кеча-кундуз яшаш 3 минг рупий экани кўрсатилган экан. Бироқ ундан кондиционер, душдан фойдалангани учун қўшимча пул ундиришибди. Қисқаси, муттаҳамликка кўп дуч келибди. Бу мамлакатда қандай бўлмасин, туристларни “шилиш”га уринишаркан.

Туркияда барча таксиларга ҳисоблағичлар ўрнатилган. Бирор манзилга хоҳ аэропортдан, хоҳ денгиз бўйидан боринг – нарх бир хил. Машиналар ичи озода, ҳайдовчилар хушмуомала. Рус ва инглиз тилларида бемалол сўзлаша олади.

ЙЎЛ СЎРАМАЙ ЙЎЛГА ТУШМА

Таиландда уч ой яшаганман. Ижарага автомобиль олиб, бу юртни беармон кезганман. Наники туристик, балки барча йўналишлардаги, ҳатто митти қишлоқларга олиб борувчи йўллар ҳам ойнадек силлиқ. Кишининг шунчаки ҳавасга шу йўллардан юргиси келади. Малайзиянинг ҳам йўллари аъло. Биз эса йўлларимиз билан мақтанолмаймиз. Йирик шаҳарларимизда ҳам абгор йўллар кўп. Аслида бирор йўлнинг электрон ё бошқа шаклдаги расмий харишга киритилиши унинг рисоладагидек, ҳар жиҳатдан мукамал эканини аңлатади. Туризм ривожланган давлатларда ана шу тамойилга оғишмай амал қилинади.

Шаҳар ичидаги ҳамда шаҳарлараро йўлларимизда муайян жойлар тўғрисида ахборот берувчи белгилар кам. Айтايлик, трассада ҳаракатланаётиб, ўнгга ё сўлга кетган йўлга кўзингиз тушади. Мабодо бурилсангиз, қаерга борасиз? Хорижликларгина эмас, ички туристлар учун ҳам бундай белгилар бўлиши айни мудоаодир.

ЎЗИНГА РАВО КЎРМАГАННИ...

Тошкент вилоятида Амирсой тоғчанги курорти бор. Бу ерга Санкт-Петербургдан келган бир гуруҳ сайёҳлар билан гаплашдим. Нархлар қимматлигидан ёзғиришди. 8 кишилик “chalet”, яъни чоғроқ уйга ҳар бир кун учун 8,5 млн. сўмдан тўлашибди. Автоту-

раргоҳ кунига 100 минг сўм. Чанги, чана учадиганларни пастандан юқорига чиқарувчи қурилма – фуникулёрдан бир марта фойдаланиш – 260 минг сўм. “Амирсойда бир кунда харжлаган пулимизга Миср ё Туркияда бир ҳафта дам оламиз” дейишди улар. Эҳтимол, хато қилаётгандирман, бироқ биз нархларни МДҲ давлатларидан келаётганларга мослашимиз керак. Чунки юртимизга Япония ёки Германиядан эмас, асосан ана шу республикалардан келишяпти ҳозирча. Амирсой эса Швейцариядаги Церматт тоғ курорти эмас.

Нарх-наводан гап очилган экан, автомобиль ижарасига тўхталмай иложим йўқ. Зеро, бутун дунёда ўлкан машинада айланиш урфга кирди. Боя Таиландда 3 ой яшаганим ҳақида гапирдим. Урта тоифага кирувчи “Тойота Королла” ижараси учун 1 ойга 300 АҚШ доллари тўладим. Ўзбекистонда эса “Шевролет Жентра”дан вақтинча фойдаланиш учун 10 кунга ана шунча пул тўлаш керак.

“Ўзбекистон ҳаво йўллари”, шунингдек, юртимизга қиришга изн берилган бошқа давлатлар авиакомпаниялари самолётларининг билетлар, қўшни мамлакатларникига нисбатан олганда ўртача икки баробар қиммат. Ички рейсларда ҳам нарх борасидаги вазият шундай.

Ўзимиз қатори талай мамлакатлар билан солиштирсак, интернет ҳам анча қимматлиги аён бўлади. Устига-устак, унинг тезлиги қониқарли эмас.

Истанбулнинг туристик худудида жойлашган 6 қаватли “Aspalas” меҳмонхонасида кунига 25 доллардан тўлаб, яшадим. Нонушта бепул. Сервис сифати юқори. Барча қулайликлар муҳайё. Ана шу даражадаги, нархи ҳам шу каби бўлган меҳмонхоналар борми бизда? Афсус.

Бирор ёдгорлик мажмуасига кириш ўзбекистонлик учун, олайлик, 20 минг сўм, турист учун – 70 минг сўм. Хунармандчилик буюмлари савдосида ҳам, умуман, қарийб барча тижорий жараёнларда шундай тафовутлар кузатилади. Албатта, айирмачилик сайёҳларни севинтирмайди. Улар ўзини камситилгандек сезади.

Хуллас, нарх-наво жуда жиддий омил. Унга этиборсизлик билан қараш сайёҳликни ривожлантириш борасидаги саъй-ҳаракатларимиз самарадорлигини пасайтиради. Улуғ инсонлар “Ўзинга раво кўрмагани бошқага

ҳам раво кўрма”, дея насиҳат қилганлар. Нархлар масаласида ҳам мазкур ҳикматга риоэ таска, кам бўлмаймиз.

“БУ БИЗГА МАЛОЛ КЕЛДИ”

Дўстим Дейв Примов асли ўзбекистонлик. Кўп йиллардан буён Россияда яшайди. Фотожурналист сифатида 113 та мамлакатга борган. У бир кунги менга шундай деди: “Ҳамроҳларим билан Самарқанддаги ресторанда овқатландик. Таомга қўшиб, официант хизмати учун белгиланган фоизларни ҳам тўладик. Шу ресторан ичидаги ҳолатхонага кирмоқчи бўлувди, қарангки, яна пул тўлаш керак экан. Бу бизга бироз малол келди. Нима қилиб бўлса-да, туристнинг киссасини бўшатиш мақсад қилинганми? Бунақа “расм-русум”лар ҳеч қайси давлатда йўқ.” Примовнинг эътирозларини тўғри деб ҳисоблайман. Ахир, овқатлар нархи осмонда. Шунга яраша лоақал ҳолатхонани бепул қилиб қўйишса бўлмайди? Айрим ресторандарда гардероб ҳам пуллик. Фикримча, бундай ёндашувлар асосида бизнес юритиш ярамайди. Чет элликлар учун бу файритабиий ва ёқимсиз ҳолат.

Умуман, ҳолатхоналар масаласи чатоқ бизда. Шаҳарларда ҳам, шаҳарлараро йўлларда ҳам санитар-гигиеник нуқталар, негадир, ғоят тақчил. Ҳолбуки, қорин тўйдириш, чанқоқни қондириш қандай табиий эҳтиёж бўлса, бу ҳам худди шундай зарурат. Сайёҳларнинг ҳолатхона излаб, сарсон бўлаётганига кўп гувоҳ бўлганман. Айниқса, кекса сайёҳларга қийин. Балки, мутасаддилар ҳолатхоналар шаҳар кўрқини бузади, деб ўйлашар. Ёинки “ҳаммаёқни туалет босиб кетган” қабилдаги гап-сўзлар кўпайишидан чўчишар. Лекин муаммонинг ечимини бор. Европа ва Осиёдаги кўпгина давлатларда ҳолатхоналар мажмуанинг меъморий қиёфасига пугур етказмайдиган шаклда, масалан, қадимий бир хужра сифатида бино қилинади. Бундан ташқари, шаҳарлар кўчаларида, гавжум жойларда биоҳолатхоналар, кўчма кабиналар етарлича ўрнатилган. Туркиянинг кўплаб туристик масканларида улар шундай усталик билан жойлаштирилганки, атрофга синчиклаб қарасангиз ҳам кўрмайсиз. Россиянинг айрим шаҳарларида ташкилотлар, муассасаларга туристларнинг кириб-чиқишига тўсқинлик қилмаслик буюрилган.

Баён этилганлардан аңлашиляптики, Ўзбекистонга сайёҳлар оқимини янада кўпайтириш учун чуқур ислохотлар, йирик маблағлар қўламдор ишлар даркор эмас. Айрим ёндашувларни ўзгартириш, меҳмонлар хоҳиш-истаги, қизиқишларини инобатга олган ҳолда айрим жабҳаларни тартибга келтириш ва рекламани кучайтириш талаб қилин-япти, холос.

“XXI asr” муҳбири
Бехзод ИСРОИЛОВ
тайёрлади.

Андижондаги “етим” санаторий

XXI ASR

Тахририятга ёзилган шикоят хатини холисона ўрганиш учун O'zLiDeP Андижон вилоят кенгаши ҳамда вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси вакили ҳамроҳлигида шу йилнинг 15-16 март кунлари Болалар сил касалликларига қарши курашиш санаторийсига бордик. Санаторий бош шифокори Юлдуз Холбековага мақсадимизни тушунтиргач, у киши бизга ўз ўринбосари ҳамда касабга уюшмаси раисини қўшиб берди. Афсуски, вазият мазкур муассаса шифокори мурожаатида ёзилганидан ҳам ачинарлироқ эди, десак, муболага бўлмайди.

СОВУҚ ХОНАДА ЎҚИГАН БОЛА ТУЗАЛАДИМИ?

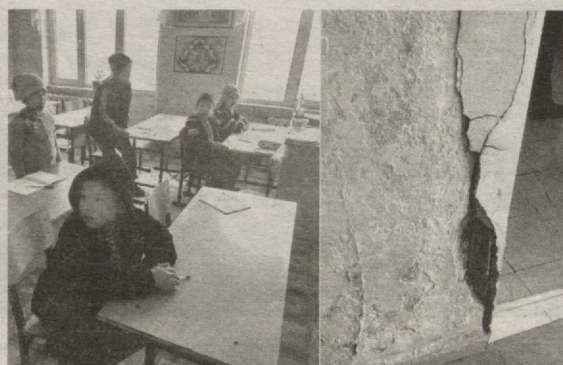
Болалар сил касалликларига қарши курашиш санаторийси Андижон туманининг Завроқ қишлоғида жойлашган. 2013 йилнинг 2 ноябрида фойдаланишга топширилган мазкур тиббий-даволаш муассасаси аллақачон мутасаддилар томонидан унутилган. Келинг, яхшиси, кўрганларимизни ўртоқлашайлик. Хулоса чиқаришни эса айрим масъуларга топширамыз...

300 ўринга мўлжалланган муассасада 7 нафар олий тоифали шифокор, 64 нафар ўрта тиббиёт ходими, 70 нафар кичик тиббиёт ходими, 17 нафар тарбиячи ишлайди. Санаторий қошидаги умумтаълим мактабида 19 нафар педагог даволанаётган мактаб ёшидаги болажонларга таълим бериб келаяптир.

Муассасадаги нотабий муҳит, ечимини кутиб ётган муаммолар бўйича юборилган мурожаатни ўрганиш ишла-

ечимини болаларнинг ота-оналарига боғлашни афзал билди. Таъкидлашча, фан дарсликларининг йўқолиб қолишининг олдини олиш учун ота-оналар китобларни бермасмиш! Қизик, боласининг тенгдошларидан ортда қолмаслиги учун ҳаракат қилмайдиган, ўқиб-ўрганишини, беморлигида ҳам имкон қадар ўзлаштиришини истамайдиганлар бормикан орамызда? Ишонгиси келмайди одамнинг. Улар бермабди ҳам дейлик, бироқ педагогнинг вазифаси ўқувчиларнинг сифатли таълим олиши учун курашиш, мавжуд китоблардан фойдаланишда тартибсизликка йўл қўймаслик, тенгдошлари билан баробар таълим олишига замин яратишга кўмаклашиш эмасми? Баҳона тўқишга бунчалар устамон бўлмасак?

Рус тили фани ўтилатган рус тили хонасидаги ҳолат янада ачинарли. 5-синф ўқувчилари орасида 8-синф ўқувчисининг



ги бор гап. Ҳатто дарсликлар етарли эмас. Лаборатория хонасининг мавжуд эмаслиги ҳақида-ку гапирмаса ҳам бўлади. Дарвоқе, муассасада бўш, фойдаланилмаган турган хоналар йўқ эмас, аммо ақалли лаборатория учун ажратилмаётгани афсусларни.

Ўқитувчиларнинг иш режалари билан қизиқдик. Таълим бериш шу йўсин бўлгач, ижобий ёндашув изламоқчи бўлдик-да. Бироқ чучварани хом санаганимиз умидимизни пучга чиқарди-қўйди. Тасдиқланмаган иш режалар, юритилишидан ортда қолган синф журналлари, юритилмаётган таълим мониторинги, ўтказилмаётган очиқ дарслар... Ортиқча изоҳга ўрин борми энди?

ИННОВАЦИОН “КИРХОНА”, СИҚОҶОН ЎЛИГИ, ЎРГИМЧАК ИНИ...

Моддий-техник базанинг етарли эмаслиги бир томон, ободонлаштириш ишларининг олиб борилмагани бир томон. Мактаб ҳовлисидаги тартибсизликлар, деворлардаги “севги изҳорлари”, оқланмаган дарахтлар... тасвирлашга сўз ожиз. Баҳорнинг илк ойи яқунланай деб турган бўлса-да, ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш тадбирлари амалга оширилмаган. Мана, бепарволикнинг яққол кўриниши. Муассаса ҳовлисидаги ободонлаштириш тадбирлари нега кечиктирилаётгани қизиқ... Ваҳоланки, 70 нафар кичик тиббиёт ходимлари, умумтаълим мактабининг 2 нафар фарроши бино ичкаридаги юмушлардан ортмаяптими? Қарийб 3 гектар ер майдонида қад ростлаб турган санаторийнинг ҳовлисидаги

кўкаламзорлаштиришдан анчагина йироқдаги томорқа, очиқ ер майдонларини озгина ҳафсала билан гуллаиб юбориш мумкин! Истак йўқми ёки ҳафсала, уқув?

Санаторийнинг даволаш муассасасидаги ҳолат ҳам кўнгилни хира қилади. Хўп,

тортилган арқонда ювилган чойшаблар илинган экан. Ана холос, ўргимчак тўри босган, қўланса зах ҳиди анқиб турган ва энг даҳшатлиси, сичқон ўлиб ётган жойда қуриган чойшабга ким ётиши мумкин?

ТАШХИС ВА ҚАБУЛ... ҚОРОВУЛХОНАДА

Айтишларича, санаторийнинг диагностика бўлими киш мавсумида умуман иситилмабди. Мавсум бошлангандаёқ бўлим носозлик туфайли иситиш тизимидан узиб қўйилган. Ҳануз мазкур масалага ойдинлик киритилмаган. Таъмирлаш ишлари йўлда-жўлда.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, ногаҳон Кўргонтепа тумани Дардоқ қишлоғидан даволаниш учун келган 11 ёшли Жасурбек Толибжоновни даволаниш учун санаторийга қабул қилиш жараёнига қоровулхонада гувоҳ бўлдик. Бунга қандай чидаш мумкин?

Муассасанинг айрим мансабдорлари томонидан ўз вазифасини суиистеъмол қилиш ҳолатлари ҳам учраб турибди. Масалан, баҳонани қаранг, бош ҳамшира жароҳлик амалиётини бошидан ўтказгани учун унинг уй ишларига қўл остидаги ҳамширалар жалб этилиши қайси ақлга сиғайди, айтинг! Хайриятки, бу каби ноқонуний ўзбошимчаликка чек қўйилиб, ўзи хон, қўланкаси майдон раҳбар қилинган лавозимидан озод қилинбди. Бош ҳисобчининг академик лицейни тамолланганлиги шаҳодатномаси билан ишга олинган қўёви бир ставка техник, ярим ставка ишчи вазифасида ялло қилиб юрганига ҳам чек қўйилган.

Булар кўрганларимиз, яъни кўнгилни зилдай эзадиган айрим нохуш манзаралар, холос. Кўрмаганларимиз эса...

СЎНГИ СЎЗ ЎРНИДА:

Нихоят, ўзимиз гувоҳи бўлган ҳолатларга изоҳ беришини сўраб бош шифокорга юзландик. Юлдуз Холбекова биз санаб ўтган камчилик ва нуқсонларни тан олиш баҳорарида, уларни қисқа муддатларда ижобий ҳал этишга ҳаракат қилишини таъкидлади. Сўхбат орасида у мазкур муаммолар бир ёки икки йил орасида йиғилиб қолмаганини, асосий масала барибир молиявий аҳвол билан боғлиқлигини, қолаверса, муассасага ҳомийлар жалб этиш мушкул кечаётганини кистириб ўтди ҳам.

Биз ҳам бу билан ҳеч кимни ёмонотлик қилмоқчи эмасмиз. Лекин бугун олма пиш, оғзимга туш, деб кутиб ўтирадиган замон эмаслигини яна бир қарра, аввало, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, вилоят ҳокимлиги ва соҳага дахлдор бошқа идоралар раҳбарларига эслатиб қўймоқчимиз, холос.

Кеча фурсат топиб, яна ана шу “етим” санаторийга, биз келиб кетганимиздан кейин бирор ўзгариш, ҳеч қурса, ободончилик ишлари бошлангандир, деган умидда бордик. Афсус, ҳеч нарса ўзгармабди. Мавзуга яна қайтишга мажбурмиз.

Зилола РАҲМОНОВА,
“XXI asr” мухбири



рини таълим даргоҳи фаолиятдан бошлай қолдик. Ҳолат гоят ачинарли. Хоналарнинг совуқлиги сабабини бизга очикланмаган электр ўчиши билан изоҳлашди. Айтишларича, қишнинг совуғида иситиш тизими яхши ишлаганмиш. Ажабо, баҳорда ёниб-учаётган чироқнинг аҳволи шу бўлса, қишда қандай чидашди экан бечора болакайлар?

КИТОБСИЗ ТАЪЛИМ

Фан дарсликларининг етишмаслиги кундек аён бўлгач, бош шифокорнинг ўқув ишлари бўйича ўринбосари асосли жавоб ўрнига муаммо

таълим олаётганини қандай изоҳлаш мумкин? Ўқитувчи нахотки ўз ўқувчиларини танимайди? Ёхуд “комиссия” келгани боис бола сони ортиши учун қилинган томошамикан бу?!

Технология хонасидаги аҳволга на кулгингиз келади, на йиғлагингиз. Бир-бирига улаб қўйилган иккита партада зич ўтирган 10 нафардан ортиқ ўқувчининг қўл меҳнати билан нимадир тайёрлаши ёки чишиши учун шароит туғул, жойинг ўзи йўқ-ку!

Кимё фани ўқитувчисининг эътирозлари ўринли. Фанга оид реактивлар, зарурий асбоб ва жиҳозларнинг йўқли-

Жаҳон олимпларда

Умумий мулк
нега судлар унга ҳолис баҳо беришмаяпти?
Сарлавҳа мақолада

Умумий мулкнинг баҳолаш бўлимида қандайдир ҳолатда баҳо берилмаган мулкнинг ҳақиқатан ҳам баҳо берилмаганини аниқлаш ва баҳо беришнинг асосларини аниқлаш ҳақиқатан ҳам мураккаб масала. Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди. Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди. Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди.

Жаҳон олимпларда
Хоразмдаги бир мулк можароси бўйича икки бора чиқишимизга Олий суд томонидан берилган ғалати жавоб хусусида

Хоразмдаги бир мулк можароси бўйича икки бора чиқишимизга Олий суд томонидан берилган ғалати жавоб хусусида. Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди. Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди.

таблари билан инкор қилинади, дейилиб, "Фермер хўжаликлари тўғрисида" - ги қонуннинг 13-моддаси еттинчи қисми ҳамда 4-моддаси биринчи қисми талаблари эслатилади (қонуннинг янги таҳририда бу ҳолатга ҳуқуқий аниқлик киритилган). Эски таҳриридаги мазкур қонуннинг юқоридаги моддасида фермер хўжалиги раҳбари пенсия ёшига етганида ёки меҳнат қобилиятини йўқотганда ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқини (!) ўз оила аъзоларидан (!) бирига қонун ҳужжатларига мувофиқ ижара шартномаси амал қиладиган муддатга бериши мумкинлиги белгилаб қўйилганди. Эслатиб ўтамиз, фақат ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқини. Фермер ихтиёридаги мулклар ҳақида гап кетмаяпти бу моддада.

Гурлан туман ҳокимининг 2011 йил 10 февралдаги (97-сон) қарори билан "Юлдош Собирхўжа ўғли" фермер хўжалиги раҳбари ўзгаргани сабаб, ер участкасини узок муддатли ижарага олиш шартномаси ўзгартирилган. Яъни, оила аъзоси - қизи С. Собирова номига.

Энди расмий жавобдаги яна бир ҳолатга эътиборингизни қаратамиз: "Ғарчи, мақолада низога нисбатан оилавий муносабатлардан келиб чиқадиган талабларга даъво мuddати жорий қилинмаслигига оид "Оила" кодексининг 12-моддаси қоидалари келтирилган бўлса-да, даъвогарлар томонидан арз қилинган талаблар оилавий муносабатлардан ташқари ўзга шахснинг (!) номига расмийлаштирилган мулкка қаратилганлиги, бунда низо учинчи шахс ҳуқуқларига даҳл қилиши сабабли низоли муносабат фуқаролик қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади".

Қизиқ! Юқорида ҳокимнинг фермер хўжалиги ер майдонларини ижарага бериш ҳақида қароридан С. Собирова "оила аъзоси" сифатида қонун талабларига мос тушган-у... даъвогарларнинг умуммулк деб эътироф этиш бўйича судлардан Оила кодексини қўллашни илтимос қилганларида у бирдан "ўзга шахсга" - учинчи шахсга айланиб қолганини қандай тушуниш мумкин?

Ғалати эмасми?

Агарда С. Собирова учинчи шахс, яъни оила аъзоси эмас экан, демак, унда Гурлан туман ҳокими имзолаган қарор ҳам ноқонуний чиқарилган эканми?

Даъвогарларни ҳам, бу низоли муносабатни матбуотга олиб чиққан журналистни ҳам ҳайратга солаётган савол шу аслида!

Суд томонидан тақиқ қўйилган мулкларга кадастр ҳужжатлари ишланиб, со-

Муносабат
Мулк осмондан тушганми?

Мулк осмондан тушганми? Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди. Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди.

Жаҳон олимпларда
Хоразмдаги бир мулк можароси бўйича икки бора чиқишимизга Олий суд томонидан берилган ғалати жавоб хусусида

Хоразмдаги бир мулк можароси бўйича икки бора чиқишимизга Олий суд томонидан берилган ғалати жавоб хусусида. Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди. Бу ҳақда судларнинг қарорлари ҳам ҳама вақтда аниқ ва ҳаққоний бўлмайди.

деб биламиз".

Биз эса юқоридаги мақола муаллифи қаламига мансуб "Қоғозлардаги қарама-қарши қирқ қарор" сарлавҳали мақоласи юзасидан Олий суд ҳайъати куйи босқич судлар қарорларини бекор қилгани ва ўз мулкига эгасини киритишга қарор қилганини ва яна тахририятимиз галадонидан судлардан норози фуқаролар мурожаатлари тобора кўпайиб бораётганини, газетамиз рейтингини айнан судларнинг нотўғри ва чалкаш қарорлари юзасидан чоп қиладиган мақолаларимиз кўтарайётганини ҳам шунчаки эслатиб қўймоқчимиз.

Ва яна ўрнига келди, маълумот учун келтиришни маъқул топдик. Март ойи бошида Хоразмда Олий суд раиси Қозимжон Комилов уч кун ўтказган қабул давомидан фуқаролардан 711 та мурожаат тушган. Шулардан 318 таси фуқаролик, 118 таси маъмурий судлар қарорларидан норози бўлган фуқаролар мурожаатлари. Сайёр қабул давомидан 312 та мурожаат ижобий ҳал қилинган ва 184 та мурожаат Олий суд кассация тартибидан кўриши учун қабул қилинган.

Бу рақамлар судларнинг ҳозирда рейтингини ва фуқароларнинг ишончи қай даражада эканини кўрсатиб турибди.

Тахририят

Газетамизнинг ўтган йил 10 декабрдаги 48 (890)-сонидан "Умумий мулк: нега судлар унга ҳолис баҳо беришмаяпти?" сарлавҳали мақолада Хоразм вилояти Гурлан туманида яшовчи тўрт нафар фуқаронинг отаси ва онаси биргаликда оила бўлиб яшаган даврида эғалик қилган мулкнинг ҳозирда фақат оиланинг бир аъзоси мулкка айлангани, ушбу мулкларни марҳум отаси ва онасининг умуммулк деб топиш бўйича судларга мурожаати ижобий яқун топмагани ҳақида сўз юритилганди. Ушбу мақолага Олий суд томонидан юборилган расмий жавоб билан бир вақтда яна мавзуга қайтиб 2021 йил 14 январь 2 (896)-сонидан "Мулк осмондан тушганми?" сарлавҳаси остида мақола чоп қилгандик.

2021 йил 20 январь санида Олий суднинг жамоатчилиги ва ОАВ билан ҳамкорлик бошқармаси бошлиғи А. Аридов имзолаган беш арабқлик расмий жавоб олдик.

Ушбу жавобда Фуқаролик кодексининг 150-моддасига асосан умумий даъво мuddати 3 йил эканига ургу берилди ва собиқ мулкдор оиласининг тенг ҳуқуқли аъзолари бўлмиш фуқаролар арзи додини қайта қаламга олган муаллиф шаънига турли таъналар ёғдирилади. Яъни, "Муаллифнинг муаммога бир томонлама ёндошган ҳолда қонунчиликнинг қатъий талабини ўзи истаган шаклда ва нотўғри талқин қилгани ҳолда бошқаларга ҳам айнан шундай мазмунда тушунтиришга урингани юқоридаги мазкур қонун

Хасталик сўраб келмайди аёллар саломатлиги ҳақида қайғуриш соғлом авлод кафолатидир



Хотин-қизлар саломатлигини асраш ва мустаҳкамлаш билан боғлиқ кенг миқёсли ишларга кўмаклашиш партиямиз сайловолди дастуридан ўрин олган. O'zLiDeP сайловчиларга берган ваъдаларини унутгани йўқ. Хусусан, тилга олинган йўналишда ҳам изчил иш олиб борилиши партиямизнинг сўзи билан иши бир эканини яна бир бора тасдиқламоқда.

Яқинда партия Бухоро вилоят кенгаши "Аёллар қаноти", O'zLiDeP Бухоро шаҳар кенгаши ҳамда маҳаллий кенгашлардаги депутатларимиз саъй-ҳаракати билан "Соғлом оила – мустаҳкам оила" партиявий лойиҳаси доирасида навбатдаги тadbирлар – касалликлар олдини олишга бағишланган давра суҳбати ва тиббий кўрик ўтказилди. Мазкур тadbирлар шаҳардаги "Саломатлик маскани" хусусий шифохонасида ўтказилгани, уларнинг юқори савияда ўтишига Бухоро давлат университети ва Бухоро тиббиёт институти профессорлари катта ҳисса қўшгани алоҳида диққатга молик. Қайд

этиш керакки, мазкур клиникада партиямиз бошланғич ташкилоти самарали фаолият юритяпти.

Дастлаб турли касалликларнинг олдини олиш, даволаш, дори-дармонларни қўллашга бағишланган жонли мулоқот бўлиб ўтди. Мутахассислар аёлларга йўл-йўриқлар, маслаҳатлар бердилар, саволларига батафсил жавоб қайтардилар. Бухоро давлат тиббиёт институти ўқитувчиси Жасурбек Жонибеков, Бухоро давлат университети муаллимаси Муқаддас Турдиева ва бошқалар кўп учрайдиган сурункали хасталиклар бўйича кўргазмали воситалар ёрдамида қизиқарли маърузалар қилди.

Тadbир ўтказилаётган клиника аслида пуллик. Лекин шифохона жамоаси сафдошларимиз даъватидан келиб чиқиб, бепул тиббий кўрик уюштирди. Вилоят марказидаги "Алишер Навоий", "Мирзо Улуғбек", "Кўкалдош", "Ёшлик" маҳалла фуқаролар

йигинлари ҳудудида яшовчи, "Темир дафтар" ва "Аёллар дафтари"га киритилган 103 нафар хотин-қиз терапевт, онколог, эндокринолог, хирург, стоматолог сингари 30 га яқин мутахассис текширувидан ўтдилар. Жараёнда лаборатория таҳлиллари, замонавий текширув қурил-

уларга "Соғлом авлод учун" халқаро хайрия жамғармаси томонидан тақдим қилинган 16 турдаги, 163 млн. сўмлик дори-дармонлар тарқатилди. Имконияти



малари ҳам ишга солинди. Шифокорлар аёлларга зарур тавсиялар бердилар. Талай хотин-қизларга тиббиёт муассасаларига йўлланмалар топширилди. Бундан ташқари,

чеклангани тўғрисида шу сингари тadbирларга боролмайдиган опа-сингилларимиз ҳам бор. Шу куни шифокорлар, ҳомий ташкилотлар вакиллари ва партиямиз фаоллари

зикр этилган маҳаллалардаги 14 та хонадонга бориб, аёлларни тиббий кўриқдан ўтказдилар ва зарур муолажаларни амалга оширдилар.

– Кўрсатилаётган эътибор, ғамхўрликдан бениҳоя миннатдоримиз, – дейди Жомий кўчасида яшовчи Нигора Содикова. – Соғлигимиз учун қайғураётган врачлар айтаганидек, касалликни даволагандан олдини олган афзал. Шу маънода олимлар маърузалари ҳам, тиббий кўрик ҳам айни муддао бўлди. Керакли дори-дармонлар бепул берилгани эса нур устига нур.

Асхор ИСТАМОВ,
"XXI asr" мухбири

"Она замин" сериали премьераси яқин

"Ўзбекино" Миллий агентлиги, "Sevimli TV" телеканали билан ҳамкорликда "Камрон фильм" студияси томонидан "Она замин" янги миллий сериали суратга олинмоқда.

Мазкур сериалда Ўзбекистон халқ артистлари Теша Мўминов, Зухра Ашурова, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Рустам Каримов, Мехриддин Раҳматов,

Нодира Маҳмудова, маҳоратли актёрлар Раъно Шомирзаева, Шерзод Абдувалиев, Шоҳруз Исмоилов, Шаҳноза Ҳожимуродова, Барчин Ғофурова, Раҳматилло Муроджонов, Нозигулхон Барзиева, Анвар Азимов суратга тушган.

Ҳозирда мазкур киноасар устида монтаж ва овозлаштириш жараёнлари давом этмоқда. "Она замин" яқин кунларда "Sevimli TV" телеканали орқали премьераси қилиниши режалаштирилган.



Конрад Аденауэр фонди вакили билан учрашув



"Ўзбекино" Миллий агентлигида Германиянинг "Конрад Аденауэр" фондининг Марказий Осие бўйича вакили Ронни Хайне билан учрашув ташкил этилди.

Тadbирда Ронни Хайне ва "Ўзбекино" Миллий агентлиги Бош директори Фирдавс Абдуҳолиқов ўзаро ижодий ҳамкорлик масалаларини атрафлича муҳокама қилишди.

"Ипак йўли дурдонаси" Тошкент Халқаро кинофестивали ва ёш

киноижодкорларни қўллаб-қувватлаш йўналишлари бўйича ушбу нуфузли фонд ўртасида ҳамкорлик йўлга қўйилиши кутилмоқда.

Шунингдек, ушбу мулоқот доирасида Конрад Аденауэр фондининг ваколатли вакили Ронни Хайне "Ўзбекино" Миллий агентлиги қошидаги "Ёшлар ижодий-тажриба студияси" ва "Ўзбекистон кино санъати" музейи фаолияти билан ҳам яқиндан танишиди.

"Ўзбекино" Миллий агентлиги ахборот хизмати

БИР ПОЛВОН ЭДИ, ЗЎР ПОЛВОН ЭДИ!

Файзулла полвон АЛИМОВ,
дўсти, Музработ тумани:

– Қаландар ошнам билан кураш тўфайли қадрдон бўлиб кетганмиз. Мен Тошкентда аввал мединститутда, кейин эса халқ хўжалиги (ҳозирги иқтисодиёт университети) институтида ўқиган бўлсам-да, қаерда кураш бўлса, у мени чақиртирарди. Чайир, ушлаган жойини қўйвормас, рақибларини галати усуллар қўллаб, бир нафасда енгиб қўярди. Ҳозир бундай ҳалол курашадиган полвонлар кам. Аксариятини кўряпмиз-ку, ётиб олишади, ё вақтдан ютиши керак, ё фирромлик билан. Бизнинг давримизда чала, ёнбош деган галлар йўқ эди, икки елка ерга тегмаса, ҳалол ҳисобланмасди. Ҳозирги полвонлар, билмайман, ўларманлик қилиб, қочиб, қандай бўлмасин, иложини топиб, очко ишлаб олишга зўр беради. Лекин авваллари кураш ҳақиқий эркаклар спорти саналарди.

Тақдири азал дейдилар, ўлим ҳақ, илоҳим, полвон дўстимнинг охиратини берсин!

...2005 йил март ойи бошлари эди. Телевиденининг энг номдор “Маънавият” студиясида ишлардим. Аввал Тахтиқорача довоғига туташ Китоб тумани Қайнарбулоқ қишлоғи этакларида ўтказилган Наврўз байрами тантаналарига солиб ҳоким, раҳматли Луқмон Гаффоров чорлови билан қатнашдик. Кейин Чирокчиға, қадрдоним, спорт устаси Қаландар полвон Аъламонов хонадониде Ийлбошиға бағишлаб уюштирилган сумалак сайилини ҳамроҳим таникли шоир, телебошловчи Нодир Жонузоқ билан ҳайрату ҳаяжонлар билан тасвирга олганмиз.

Кутилмаганда давраимизға Шомурод бахши кириб келса бўладими. Кейин бошланди ўзгача байрам. Қишлоқнинг ёшу қариси билан ҳовли тўлди. Камсукумликни қарангли, Қаландар полвон бўлса ўзига жой етмай қолганидан секингина асфальт устиға чордона куриб ўтирволиб, Ўзбекистон халқ бахшиси Шомурод бахши Тоғаевнинг муздай қалбларини-да эритмоққа қодир халқона термасини берилиб эшитарди:

*Муллаторғай тонг саҳарда сайрайди,
Нега менинг отажоним келмайди?
Ростин айтгин, энажон, эна-ёв,
Менинг отам ўзи қачон келгайди?
Карвон ўтиб боради,
Икки ўғлон карвонларға чопади.
Отасини кўролмаган болалар,
Энасиға келиб, дўстлар, сурайди.
Энажон, жон эна, эна-ёв,
Айтгин, отам ўзи қачон келгайди?
Эна жотиб жилайди,
Ёр келмасин билади,
Билса, қандоқ қилади,
Олло-ё, отам-а, жоним-а,
Бийигул, Бийигул, Бийигул...*

Ўтган ҳафта чирокчилик элдошлари, шоғирду жигарғушалари бу соддадил, камтарин ва бағрикенг инсонни сўнгги йўлга кузатиб қўйди.

Қаршидан шоир Ўроз Ҳайдар бўзлаб кўнгироқ қилди: “Оғажон, полвонларам ўлам-а, бахшиларам ўлам-а, йўқ, давраларни гуллайтиб, ҳалол курашган Қаландар полвондай ўғлонлар ва минглаб юракларни сел қилиб йиғлатган Шомурод бахшидай оқинлар асло ўламай! Уларнинг ортидан полвонлар келаётир, бахшилар келаётир...”

Норқобил ЖАЛИЛ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

турли вазифаларда сидқидилдан хизмат қилди. Пенсияға чиққуниға қадар мактабда ишлади. Кейин...

2000 йиллари Қаландар полвон билан ака-укадек қадрдон бўлиб кетдик. Дарёдил одам эди. У киши



дейлади илк синов усулларини, сокин ўтди. Қўллар ишлади, кейин... Қаландар полвон ўзидан вазни ва бўйига кўра ҳам икки баравар ортиқ бўлган бақувват рақибини тикка бориб, кутилмаган усул қўллаб, оёғини осмондан қилиб ерга урди!..

Кейинчалик ҳам давраларда бу полвоннинг шаъниға кўп мақтову олқишлар эшитдим. Юзлаб шоғирдларға устозлик қилди. Бир гал ўзи айтиб берган эди. 1973–1977 йиллари Садриддин Айний номидаги Самарқанд давлат педагогика институтининг ўзбек тили ва адабиёти факультетиде таҳсил олган маҳали куз ва қиш фаслида тўйлар мавсуми бошлангач, ўқитувчилари уни излаб қолишар экан. Ўқишни битираётганида у аллақачон республикада таниқли полвон сифатида эътироф этилган, энг қувончлиси, миллий кураш бўйича спорт усталигиға ҳам эришганди.

Тақдир, ҳаёт аталмиш катта уммон Қаландар Аъламоновни ҳам аксарият спортчилар катори ўз йўриғиға тортиб кетди. Кўп йиллар Чирокчи туманида

ҳам баъзи бирларимизға ўхшаб, ўз саломатлиги ҳақида қайғурмас, ҳаддан ташқари эркинликни хуш кўрар, ҳаёт қувончлари ва ташвишларидан ўзини баланд ҳис қиларди, ҳар қандай фирромликларға мурасим, мардона курашарди.

**ОСТАКИ ХОЛДОРОВ,
дўсти, Пайариқ туманида фермер:**

– Институтда бирға ўқиб танишганмиз. Кўнгли ҳам, қўли ҳам очик, саховатпеша инсон эди. Умрининг охиригача одамларға яхшилик қилиб кетди. Борди-келдимиз узилмади. Эслаймак, тўйларда Қаландар полвон келибди, деган гап чиқса борми, манаман деган курашчилар ҳам секингина даврадан яктагини елкасиға ташлаб чиқиб кетарди. Шунча йил оғанидай бўлиб юриб, бировни ёмонлаганини ёғийбат қилганини эшитмадим. Қўлидан келганича элдошлари, яқинларини эъозлаб яшади. Худойим раҳматиға олсин!

Кашқадарё – полвонлар юрти. Бу заминда номи нафақат Ўзбекистон, балки жаҳон спорти, жумладан, самбо, дзюдо ва миллий курашимиз тарихи саҳифаларига муҳрланган инсонлар жуда кўп.

Мавлон полвон, Аловхон полвон, самбо бўйича Европа чемпиони Хушвақт Рўзиқулов, Тошпўлат полвон, жаҳон чемпиони Сайфиддин Ҳодиев, дзюдо бўйича Европа чемпиони Нормат Йўлдошев, Ризо полвон, Зиёдулла Давлатов, Чори Бобониёзов, Жалол Рўзиқулов, Абдураҳмон Очилов, Ғози Раҳмонов, Эргаш Худоев, Мавлон Аҳмонов, Бобомурод Ёқубов, Жобир Язданов, Қаландар Аъламонов, Ҳазрат полвон, Жомурод полвон...

Бу рўйхат жуда узун. Ҳозир ҳам 60–70 ёшни қоралаган ишқибозлар мен санаб ўтаётган айрим пахлавларни эслаб, бир хўрсиниб қўйсалар ажабмас. Сабаби, улар афсонавий адиб Тоғай Мурод моҳирона тасвирлаб берган ва кураги ерга тегмаган, юлдуз санамаган ўзбек полвонлари тимсоли эди, десам янглишмайман.

ҚАЛАНДАР ПОЛВОН

1970-йиллар ўрталари эди. Мактабда ўқирдим. У пайтлари ёш эдик, олов эдик. Кураш деса, кўпқари деса, томдан ташлардик. Билмайман, негача ўша замонларда тўйларда кураш берилса, кечаси ўтказиларди ва полвон зоти учун бор-йўғи иккита қоида бор эди: ҳалол ва фирром, тамом!

Бир гал қизиқ бўлди. Китоб туманидаги Яккатут қишлоғи эди, шекилли, курашға бордик. Тумонат одам. Танға ташласангиз, ерга тушмайди. Ўртадаги баковуллар бошловчи курашчилар беллашуви тўхтатилганини ва энг катта зот-совринларға навбат келганини эълон қилишди. Ҳамма ёқда ғала-ғовур бошланди. Биринчи товоқ (ғаройиб атамалигини қаранг) ўртаға қўйилди: қанчадир шўро пули, камиде бир мол берарди шунгама ва бир хўкис. Одатда у вақтлари учтагача товоқ ташланарди. Шивир-шивир бошланди. Ким олади юрак ютиб? Зўрлари ўзини кўрсатмай тураверди. Бир маҳал катта баковул елкасиға қимтинибгина тўн ташлаб олган қотмадан келган миқтигина йигитни таништирди: “Қаландар полвон, Самарқанддан, биринчи товоқни олди, талабор бўлса, қани давраға марҳамат!”. Билгич чоллар ишора қилди бир-бириға. Э, бу ўзимизди Чирокчининг Жар қишлоғиданмасми асли, Самарқандда ўқийди-ёв, шунинг учун...

Сурхонданми ё Яккабоғ, Қамаш, Ғузор тарафданми, эсимда йўқ, бир номдор полвон чиқди ўртаға. Тўрт тарафдама овозлар тинмайди. Қаландар деганини манави бир кўлдаёқ йиқитади, кўрамиз ҳозир. Биринчи қафас

ЭЪЛОН

“PSB Insurance” МЧЖ суғурта компаниясининг PSI 0000659-серияли “Иш бевурачининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш” полиси йўқолгани сабабли юридик кучини йўқотганини маълум қиламиз.

ЭЪЛОН

“PSB Insurance” МЧЖ суғурта компанияси Сурхондарё филиали томонидан суғурта қилдирувчи Рузиева Райҳон Шавкатовнаға берилган 0042847-рақамли полис йўқолгани сабабли юридик кучини йўқотганини маълум қиламиз.

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳри Миробод тумани 125-умумий ўрта таълим мактаби томонидан 2009 йил 22 июнь куни Исаханова Шаҳзода Шавкатжон қизига берилган **U №4020063** рақамли шаҳодатнома йўқолганини маълум қиламиз.

Ўзбек тилига бор бойлиги ва гўзаллигини қайтарайлик

Хазир ўзбек маданий ҳаётида муҳим палла: алифбо ислоҳоти жамоатчилик муҳокамасига кўйилган. Бундай имконият доим ҳам бўлавермайди. Шу боис хатоларни охиригача тузатиш керак, токи кейинги авлодлар яна бу масалага қайтишига ҳолат қолмасин.

“Янгиалиф” деб аталган “муштарак турк лотин алифбоси” 1926 йили Бокуда бўлиб ўтган I-туркология курултойида тасдиқланган ва Совет Иттифоқидаги барча туркий ёзма тилларнинг ягона алифбоси сифатида 1940 йилгача ишлатилган (хатто тожиклар ҳам фойдаланган). Лекин 1934 йили Ўзбекистонда ингичка *ö*, ингичка *ü*, йўғон *ı* товушларига тегишли 3 та ҳарфдан воз кечилган, бошқа туркий тилларда эса сақланган. Оқибатда ўзбек тилидаги сингармонизм (товушлар уйғунлиги) бузилган. Кейин, 1940 йили кирилл имлосига ўтилганда ҳам ушбу нокислик мерос бўлиб қолган.

1926 йили Боку курултойида маъқулланган лотин алифбоси барча туркий тилларнинг, хусусан, ўзбек тилининг фонетикасига мос эди. 1990-йилларнинг бошида ўзбек зиёлилари шунга яқин лойиҳани тақдим этган бўлса-да, афсус, уларнинг фикри инobatга олинмасдан, ғалати бир алифбо қабул қилиниб, бугунгача амалда бўлди. Бундай нокулайликлар оқибатида эса кўпчилик ҳамон кирилл имлосидан фойдаланишни маъқул топмади. Мамлакат тараққиётида янги давр бошланиши билан ушбу

муаммога барҳам бериш мақсадида яна алифбо ислоҳоти масаласи кўтарилди ва ҳукумат қарорига кўра махсус комиссия тузилди.

Маъмур комиссия тақлиф қилган ўзгаришлардан айримларини қўллаб-қувватлайман: бир товушни икки ҳарф билан ифодалашга чек қўйилмоқда, яъни *ç* ўрнига *ç*, *ш* ўрнига *ş*. Бу жудаям тўғри тузатиш бўлади. Лекин лойиҳага қўшилмаган ўринларим ҳам бор. Фақат шахсий фикрларимга эмас, балки кейинги 26 йил давомида кўплаб ўзбек тилшунос, адабиётшунос, ёзувчи, шоир, олим ва жамоат арбоблари, халқ орасидаги оқсоқоллардан ёш талабаларгача учрашиб, алифбо бўйича бахслашиб, мамлакат матбуоти ва ижтимоий тармоқлардаги мулохазаларни ўқиб, сўнгра чиқарган хулосаларимга таянаман. Масалан, *ğ* товушига тақлиф этилаётган *ğ* белгиси ўрнига *ğ* харфини қабул қилган маъқул (Туркменистон, Озарбойжон, Туркия алифболарида бўлгани каби).

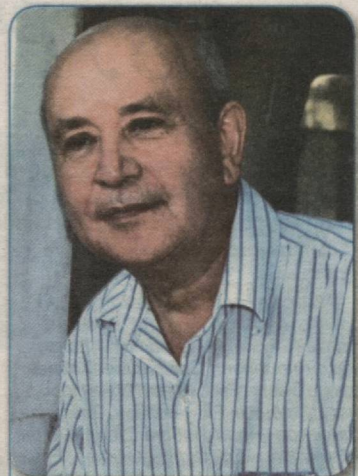
Абдурауф Фитрат 1923–1930 йилларда мактабларда ўқитилган “Сарф” (Ўзбек тилининг биринчи грамматикаси) дарслигида шундай ёзган эди: “Ўзбек тили ҳам умумий турк тилининг бир тормоғидир.

Умумий турк тилида бўлган 9 та унли ўзбек тилида ҳам мавжуддур”. Олим бу товушларни шундай кўрсатган эди: *Aa, Ää, Ee, İi, Iı, Oo, Öö, Uu, Üü*. Яъни, йўғон *o* (*ü*) ёнида ингичка *ö*, йўғон *u* ёнида ингичка *ü*, йўғон *ı* ёнида ингичка *ı* товушлари учун ҳарфлар керак, деган. Китобнинг “Фонетика” бобида ўзбек тилида кучли “сингармонизм” борлиги ҳам алоҳида таъкидланиб, қуйидаги мисоллар берилган: ингичка “kelmäk” ва йўғон “barmaq”. Шу сабабдан “kelmoq” деб ёзиш хато.

Янги алифбода йўғон *a* товушини *o* ҳарфи билан, йўғон *ü* товушини *ö* ҳарфи билан олиш жуда нотўғри. Йўғон *a* товуши белгиси билан, ингичка *a* товуши эса *ä* белгиси билан ёзилиши керак: *kelämän, baramän, ädäbiyat* сингари.

Аслида “qiz”, “issiq” деб ёзиш ўзбек тили талаффузига мос эмас. Буни на ўзбеклар тўғри ўқий олади, на бошқа туркий халқлар ва ўзбек тилини ўрганаётган чет элликлар! Бу сўзларни “qiz” ва “issiq” деб йўғон *ı* билан ёзиш керак. Қ товуши ўзидан кейин йўғон *o, u, i* унлиларини талаб қилади, уларни ингичка *ö, ü, i* билан ёзиш хато.

Яна, ўзбек сўзини *özbek, uzum* сўзини *üzüm* дея ёзиш керак. Агар янги алифбога *a – ä, o – ö, u – ü, ı – i* каби тўртта йўғон ва тўртта ингичка унли қўшилмаса, ўзбек



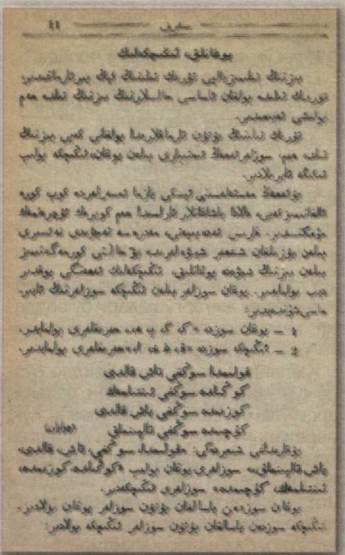
Темур ХҲЖАҲҲ
АҚШ Мичиган штати университети профессори, жадидчилик ҳаракати бўйича мутахассис, тилшунос ва тарихчи. 1920–1922 йиллари Бухоро Республикаси Президенти бўлган Усмон Хўжаннинг ўғли.

тилидаги товушлар уйғунлиги бутунлай бузилади: *bolmaq* билан *bölmäk, uzun* ва *üzüm* сўзларидаги *u* ва *ü* товушлари тўғри талаффуз қилинмайди!

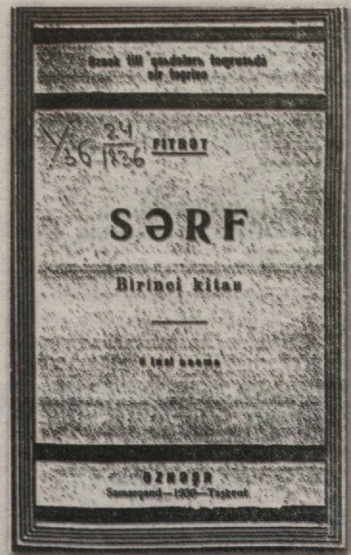
Портловчи *ж* ундосининг *j* билан ёзилиши нотўғри, уни *ç* белгиси билан олиш керак. Сирғалувчи *ж* чет тиллардан кириб келган ёт товуш, уни *j* ҳарфи билан кўрсатиб, ўзимизнинг *ж* (дж) товушини эса *ç* билан ёзиш керак.

1930-йиллари қатағон қилинган улуғ боболаримиз, юзлаб ўзбек тилшунослари, ёзувчи, шоир, сиёсатчи ва зиёлиларнинг 1926–1934 йилларда бизга мерос қолдирган гўзал лотин алифбосини намуна олиб, уларнинг азиз хотирасига ҳурмат билан ёндашайлик! Қуйидаги 33 ҳарфли ўзбек лотин алифбоси маъқулланса, бугунги кунда Туркменистон, Озарбойжон ва Туркияда ишлатилаётган имлога ҳам яқин бўлади, барча қардош халқлар бир-бирларининг китобларини ва матбуотини ўқий олади:

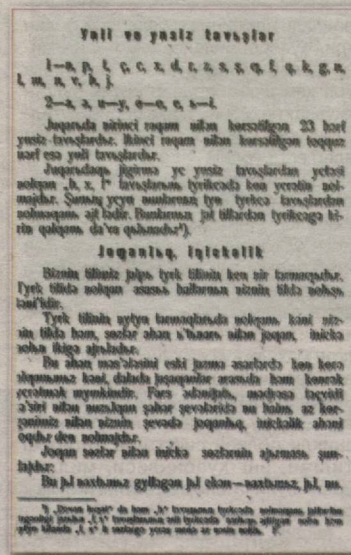
Унли товушлар: *Aa, Ää, Ee, İi, Iı, Oo, Öö, Uu, Üü* (9 та ҳарф);
Ундос товушлар: *Bb, Cc, Çç, Dd, Ff, G g, Ğğ, Hh, Xx, Jj, Kk, Qq, Ll, Mm, Nn, Dđ, Pp, Rr, Ss, Şş, Tt, Vv, Yy, Zz* (24 та ҳарф). [24 + 9 = 33]



Абдурауф Фитрат, “Сарф” (1923). “Йўғонлик-ингичкалик”, 11-б.



Лотин алифбосидаги “Сарф”нинг муқоваси (1930).



Абдурауф Фитрат, “Сарф” (1930). “Йўғонлик-ингичкалик”, 5-б.

<p>ТАХРИРИЯТ</p> <p>Ақтам ХАЙТОВ Дилшод ШОУМАРОВ Шухрат БАҒОЕВ Мавлуда ХУҲАЕВА</p> <p>Сирожишани САЙИИД Алхам ШОДМОНОВ Виктор ПАК Насимжон АЛИМОВ</p> <p>Фаррух ЖАББОРОВ Бош муҳаррир уринбосари</p>	<p>ТАХРИРИЯТ МАЪМУЛИ: Тошкент шаҳри Нукус кўчаси 73-уй.</p> <p>Электрон почта: xxi_asr@mail.uz xxi_asr@mail.ru</p> <p>Телефонлар: ҳабархона – 71 215-65-80 (тас.факс). Обуна ва реклама бўлими – 71 255-68-31</p>	<p>“XXI asr” иқтисодий-сиёсий газетаси Ўзбекистон Матбуоти ва ахборот агентлигида 2011 йил 14 июнда 0009-рақами билан рўйхатдан ўтказилган.</p> <p>“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси бошқарувида chop этилди.</p> <p>Корхона маъмули: Тошкент шаҳри Буюк Турки кўчаси 41-уй. Газета офсет усулida, А-3 форматida босилди. Ҳажми – 3 босма табоқ. Буортма рақами: Г – 451 Тираж: 3469 Баҳоиси келишилган нархда. Топширилди – 18:00</p>	<p>ТАХРИРИЯТГА КЕЛГАН ҚўЛЪЕЗМАЛАР таърих қилинмайди ва муаллифларга қайтарибмайди.</p> <p>© “XXI asr” дан олинган маълумотларга манба сифатида газетга номи кўрсатилиши шарт.</p> <p>Муаллифлар фикри таъхиринг нуқтани назардан фарқ қилиши мумкин.</p> <p>Газета таъхиринг компьютер марказида терилди ҳамда дизайнёр</p> <p>Мазруфжон Раҳмонов томонидан саҳифаланди.</p> <p>ISSN 2312-497X</p> <p>НАШР ҚўРСАТИЛГАН: 406 123.56</p> <p>Набатчи муҳаррирлар: Фаррух ЖАББОРОВ, Беход ИСОИЛОВ.</p>
---	---	---	---